

บทที่ 3

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเขตการค้าเสรีอาเซียน

ในบทนี้เป็นการศึกษาถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกำหนดการลดภาษีของเขตการค้าเสรีอาเซียน การค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในภาพรวม และสภาพเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก และสถานะการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน

สาระสำคัญของเขตการค้าเสรีอาเซียน

ประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียนดั้งเดิม 6 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย ได้ประกาศจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนหรืออาฟต้า (ASEAN Free Trade Area : AFTA) ในเดือนมกราคม 2535 โดยความร่วมมือของนายกรัฐมนตรีของไทย (นายอานันท์ ปันยารชุน) ต่อมาสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นอีก 4 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม (2538) ลาว และพม่า (2540) และกัมพูชา (2542)

อาเซียนมีความตกลง 2 ฉบับ ที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานอาฟต้า ได้แก่ ความตกลงแม่บทว่าด้วยการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน (Framework Agreement on Enhancing ASEAN Economic Cooperation) ที่ใช้เป็นกรอบการดำเนินการความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ และความตกลงว่าด้วยอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือเรียกสั้น ๆ ว่า ความตกลง CEPT (Agreement on the Common Effective Preferential Tariff Scheme for the ASEAN Free Trade Area) ที่ใช้เป็นกลไกในการดำเนินงานเขตการค้าเสรีอาเซียน

ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิกรวม 10 ประเทศ มีประชากรรวมทั้งสิ้นประมาณ 500 ล้านคน หากการจัดตั้งอาฟต้าเสร็จสมบูรณ์ อาเซียนก็จะเป็ตลาดขนาดใหญ่ที่ปราศจากอุปสรรคทางการค้าทั้งด้านภาษีและมิใช่ภาษี ซึ่งมีศักยภาพสูงในด้านการค้า และการลงทุน (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2547)

วัตถุประสงค์ของอาฟต้า

1. ส่งเสริมให้การค้าในอาเซียนขยายตัวมากขึ้น เพราะที่ผ่านมา แม้เป็นประเทศใกล้ชิดกันแต่การค้าระหว่างกันยังน้อยมาก ส่วนใหญ่จะไปค้าขายกับประเทศใหญ่ๆ เช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ยุโรปตะวันตก เป็นต้น จึงคิดกันว่าควรขยายการค้าภายในให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่
2. ถ้ารวมกันเป็นเขตการค้าเสรีการที่ภาษีลดต่ำลงจะเอื้ออำนวยให้การลงทุนจากประเทศที่สามเข้ามาในอาเซียนมากขึ้น เพราะถ้ามาลงทุนในประเทศหนึ่งก็สามารถผลิตสินค้าไปขายในประเทศอาเซียนอื่นได้ โดยไม่เสียภาษีหรือเสียภาษีต่ำมาก ทั้งนี้ อาเซียนรวมกันแล้วจะมีประชากรถึงประมาณ 500 ล้านคน ซึ่งนับว่าเป็นตลาดที่ใหญ่มาก อีกทั้งยังมีศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจค่อนข้างสูง
3. ขณะนั้น การแข่งขันทางการค้าในโลกเริ่มเข้มข้นมากขึ้น และมีการเจรจารอบอุรุกวัยภายใต้ WTO ซึ่งอาเซียนคิดว่าถ้าได้ซ่อมเปิดเสรีกันในกลุ่มเล็กนี้ก่อน ก็จะช่วยให้สามารถแข่งขันได้มากขึ้น

เป้าหมายของอาฟต้า

ประเทศสมาชิกจะลดภาษีสินค้าทุกรายการให้เหลือ 0-5% ภายในเวลา 10 ปี จากที่เริ่มต้นลดภาษี แล้วลดให้เหลือร้อยละ 0 ภายในปี 2553-2558 ขึ้นอยู่กับว่าเป็นสมาชิกเดิมหรือสมาชิกใหม่ รวมทั้งจะต้องค่อยๆ ททยลด/เลิก เครื่องกีดขวางทางการค้าทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาษีต่างๆ ให้หมดไปด้วย เช่น การจำกัดโควตานำเข้าระหว่างกันและกันจะยกเลิกทันทีที่ภาษีของประเทศนั้นๆ ลดเหลือร้อยละ 20 แล้วจึงยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช่อื่นๆ ภายในเวลา 5 ปีต่อมา รวมทั้งยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษสินค้าภายใต้อาฟต้าภายในปีพ.ศ.2539

กำหนดการลดภาษี

1. สินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูป แบ่งออกเป็น 2 บัญชี

1.1 บัญชีลดภาษี (Inclusion List : IL) แยกเป็น 2 ประเภท

1.1.1 สินค้าเร่งลดภาษี (Fast Track) จะต้องลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 7 ปี (ภายในวันที่ 1 มกราคม 2543 สำหรับสมาชิกเดิม และ 1 มกราคม 2546-2550 สำหรับสมาชิกใหม่) ประกอบด้วยสินค้า 15 กลุ่ม ได้แก่ น้ำมันพืช เคมีภัณฑ์ ปุ๋ย ผลิตภัณฑ์ยาง เชื้อกระดาก ผลิตภัณฑ์เซรามิกและแก้ว แคลโทดที่ทำจากทองแดง เพอร์นิเจอร์ไม้และหวาย ปูนซีเมนต์ เกสซ์ ภัณฑ์ พลาสติก ผลิตภัณฑ์หนัง สิ่งทอ อัญมณีและเครื่องประดับ และเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

1.1.2 สินค้าลดภาษีปกติ (Normal Track) จะต้องลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 10 ปี (1 มกราคม 2546 สำหรับสมาชิกเดิม และ 1 มกราคม 2549-2553 สำหรับสมาชิกใหม่)

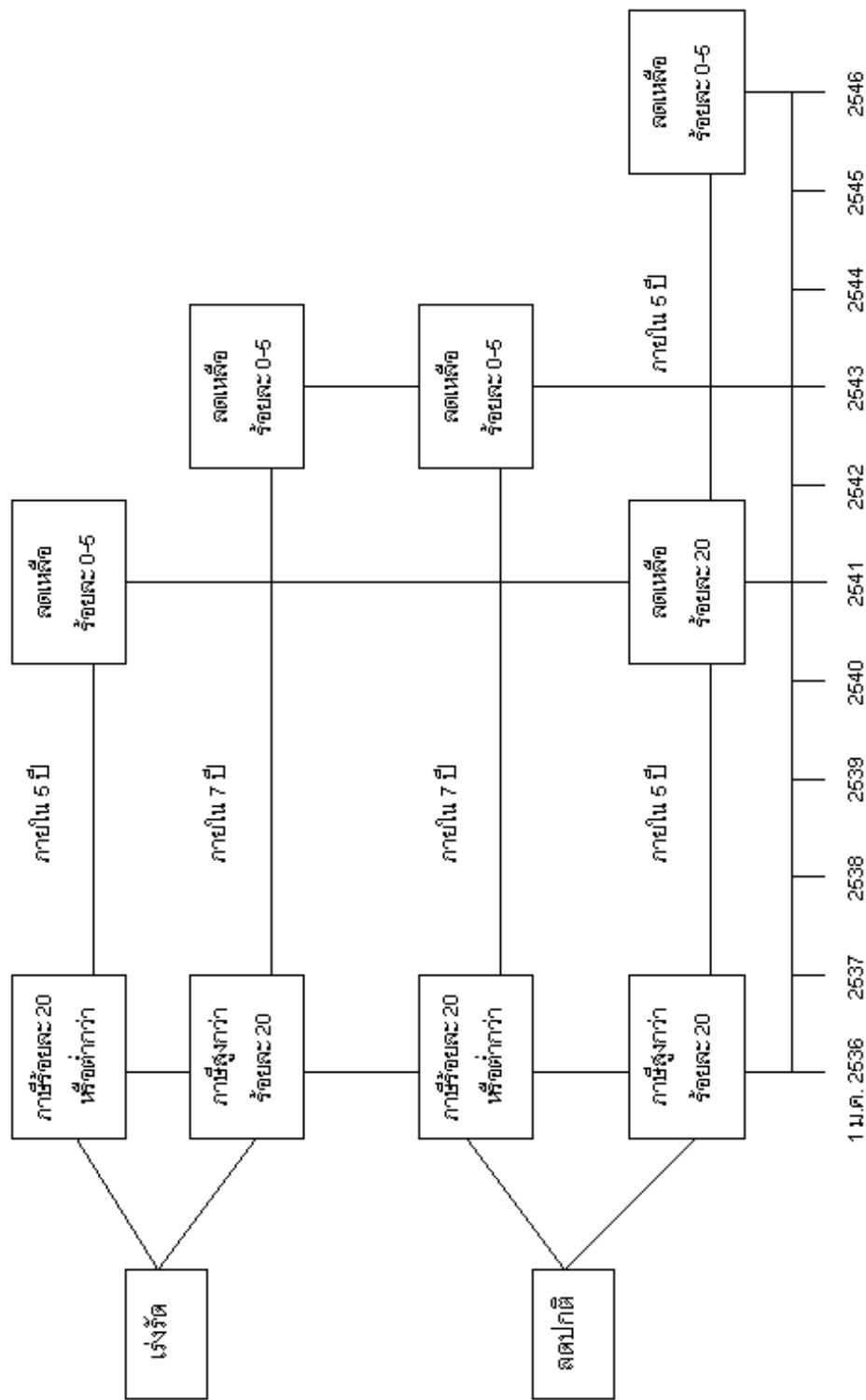
1.2 บัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว (Temporary Exclusion List : TEL)

สมาชิกสามารถขอยกเว้นการลดภาษีชั่วคราวได้ โดยนำสินค้าไว้ในบัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว แต่ต้องเริ่มทยอยนำเข้ามาลดภาษีปีละ 20% ของจำนวนรายการที่ขอยกเว้นทั้งสิ้น โดยเริ่มนำเข้าใน IL ซ้ำกว่าสินค้าใน IL 3 ปี และลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 7 ปี (ลดภาษี 1 มกราคม 2539- 1 มกราคม 2546 สำหรับสมาชิกเดิม และ 1 มกราคม 2542-2546 ถึง 1 มกราคม 2549-2553 สำหรับสมาชิกใหม่)

2. สำหรับสินค้าเกษตรไม่แปรรูป เริ่มนำเข้ามาลดภาษีซ้ำกว่าสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูป คือ เริ่มในปี 2539 (สมาชิกเดิม) และปี 2542-2546 (สมาชิกใหม่) แต่จะต้องสิ้นสุดพร้อมกันกับสินค้าสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูป คือ ในปี 2546 (สมาชิกเดิม) และปี 2549-2553 (สมาชิกใหม่) ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวและอ่อนไหวสูง ทั้งนี้ การลดภาษีแบ่งออกเป็น 3 บัญชี

2.1 บัญชีลดภาษี (Inclusion List : IL) ประเทศสมาชิกจะต้องลดภาษีสินค้าในบัญชีนี้ลงเหลือ ร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 7 ปี (1 มกราคม 2539-1 มกราคม 2546 สำหรับสมาชิกเดิม และ 1 มกราคม 2542-2546 ถึง 1 มกราคม 2549-2553 สำหรับสมาชิกใหม่)

2.2 บัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว (Temporary Exclusion List : TEL) ประเทศสมาชิกสามารถขอยกเว้นการลดภาษีสินค้าเกษตรไม่แปรรูปเป็นการชั่วคราวได้ แต่ต้องทยอยนำเข้าสินค้าในบัญชีนี้เข้ามาลดภาษีในแต่ละปีเป็นจำนวนเท่า ๆ กัน และลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 6 ปี โดยเริ่มลดภาษีซ้ำกว่าสินค้าใน IL เป็นเวลา 1 ปี และสิ้นสุดพร้อมกับ IL

ภาพที่ 11 กำหนดการลดภาษีของอาฟต้า
ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2547)

2.3 บัญชีอ่อนไหว (Sensitive List: SL) จะนำเข้ามาลดภาษีช้าที่สุด และต้องลดภาษีเหลือ ร้อยละ 0-5 ภายในเวลา 10 ปี รวมทั้งมีมาตรการพิเศษอื่นๆ ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive List : HSL) คือ ข้าว ซึ่งมีอัตราภาษีสุดท้ายสูงกว่าร้อยละ 5 และมีมาตรการคุ้มกันพิเศษได้ โดยมี 3 ประเทศที่มีสินค้าอ่อนไหวสูง ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ อินโดนีเซียยังไม่ได้แจ้งปีเริ่มต้นลดภาษี แต่จะลดภาษีลงเหลือร้อยละ 20 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2553 มาเลเซีย จะนำข้าวเข้ามาลดภาษีในปี 2544 และลดภาษีข้าวเหลือร้อยละ 20 ภายในปี 2553 ส่วนฟิลิปปินส์จะนำข้าวเข้ามาลดภาษีในปี 2548 และเสนอจะลดภาษีเหลือร้อยละ 70 ภายในปี 2553 ซึ่งสมาชิกอาเซียนเห็นว่าเป็นอัตราที่สูงเกินไป จึงจะต้องมีการเจรจาในเรื่องนี้ต่อไป

3. บัญชียกเว้นทั่วไป (General Exception List: GE) ประเทศสมาชิกสามารถไม่นำสินค้าบางรายการเข้ามาลดภาษีได้ตลอดไป ทั้งนี้สินค้านั้น ได้แก่ สินค้าที่มีผลต่อการปกป้องความมั่นคง วัฒนธรรม ชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ สัตว์และพืช คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และโบราณคดี

ตารางที่ 5 กำหนดการลดภาษี

ประเทศ	สินค้าอุตสาหกรรมและ เกษตรแปรรูป		สินค้าเกษตรไม่แปรรูป		
	IL	TEL	IL	TEL	Sensitive
สมาชิกเดิม	1993-2003	1996-2003	1996-2003	1997-2003	2001-2010
เวียดนาม	1996-2006	1999-2006	1999-2006	2000-2006	2004-2013
ลาวและพม่า	1998-2008	2001-2008	2001-2008	2002-2008	2006-2015
กัมพูชา	2000-2010	2003-2010	2003-2010	2004-2010	2008-2017

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2547)

การใช้สิทธิพิเศษภายใต้การลดหย่อนภาษี (Inclusion list) ของทั้งประเทศที่ส่งออก และประเทศที่นำเข้า และต้องมีอัตราภาษีร้อยละ 20 หรือต่ำกว่า

1. ต้องเป็นสินค้าที่อยู่ในรายการลดหย่อนภาษี (Inclusion list) ของทั้งประเทศที่ส่งออก และประเทศที่นำเข้า และต้องมีอัตราภาษีร้อยละ 20 หรือต่ำกว่า
2. ต้องมีแผนการลดภาษีที่ผ่านการรับรองจาก AFTA Council
3. ต้องเป็นสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในอาเซียน ซึ่งหมายถึงสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นในประเทศสมาชิก (Local content) ประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศรวมกันอย่างน้อยร้อยละ 40 ของมูลค่าสินค้า

ทั้งนี้สินค้าใดที่มีอัตราภาษีร้อยละ 0-5 ให้ถือว่ามีความสอดคล้องกับเงื่อนไขทั้ง 3 ประการ โดยปริยาย และมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีภายใต้ข้อตกลงนี้

การยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภายใน

การดำเนินงานอาฟต้า นอกจากการลดภาษีแล้ว ยังมีเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ การยกเลิก มาตรการจำกัดปริมาณ และมาตรการที่มีใช้ภายในอื่นๆ ซึ่งกฎเกณฑ์ของความตกลง CEPT กำหนดว่า เมื่อสินค้าหนึ่ง ๆ ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี (อัตราภาษีลดลงเหลือร้อยละ 20) ก็ต้องยกเลิก มาตรการจำกัดปริมาณนำเข้าทันที และทยอยยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภายในอื่น ๆ ภายในเวลา 5 ปี ต่อมา ในเรื่องนี้ อาเซียนได้ยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ ตั้งแต่สิ้นปี 2539 และกำลัง ดำเนินการปรับประสานมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม 20 รายการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ไฟฟ้า รวมทั้งได้จัดทำความตกลงการยอมรับร่วมในผลการตรวจสอบและรับรอง สำหรับสินค้าเครื่องสำอาง ยา และเครื่องใช้ไฟฟ้า สำหรับสินค้าเกษตรที่กำลังปรับประสาน มาตรการด้านสุขอนามัยพืช ในสินค้าเกษตร 14 ชนิด เช่น ข้าว มะม่วง มะพร้าว จิง กาแฟ เป็นต้น และได้ปรับประสานระดับสารตกค้างจากยาฆ่าแมลงในกะหล่ำปลี และมะเขือเทศ นอกจากนี้ เพื่อ ลดอุปสรรคและขยายการค้าในอาเซียนสำหรับวัคซีนสัตว์ อาเซียนยังได้จัดพิมพ์ชุดคู่มือวัคซีนสัตว์ ที่ประกอบด้วย คู่มือหลักเกณฑ์การรับรองห้องทดสอบวัคซีนสัตว์ มาตรฐานวัคซีนสัตว์ มาตรฐาน อาเซียนสำหรับอุตสาหกรรมวัคซีนสัตว์ และกฎระเบียบการจดทะเบียนวัคซีนสัตว์ในอาเซียน

ขณะนี้ อาเซียนกำลังดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อยกเลิกอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภายในอาเซียน โดยให้มีกระบวนการแจ้งข้ามประเทศ (cross-notification) ซึ่งประเทศสมาชิกและภาคเอกชนสามารถแจ้งมาตรการที่มีใช้ภายในประเทศอื่นๆ ให้อยู่ต่อสำนักเลขาธิการอาเซียนเพื่อรวบรวม ตรวจสอบ แล้วให้ประเทศสมาชิกที่ถูกแจ้งนั้นชี้แจงและดำเนินการยกเลิกต่อไป หากพบว่าเป็นอุปสรรคทางการค้าและไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของความตกลง CEPT

มาตรการเข้มข้นในส่วนที่เกี่ยวกับการเร่งรัดลดภาษีในอาฟต้า

เนื่องจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในอาเซียน ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 6 ในเดือนธันวาคม 2541 ผู้นำอาเซียนจึงได้ประกาศใช้มาตรการระยะสั้นเพื่อเร่งรัดการลงทุนจากต่างประเทศ และฟื้นฟูเศรษฐกิจที่เรียกว่า มาตรการเข้มข้น หรือ Bold Measures ซึ่งประกอบด้วย การเร่งรัดอาฟต้า การเร่งรัดการจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน และการให้สิทธิประโยชน์พิเศษด้านการลงทุน การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการรอบใหม่ และการผ่อนผันเงื่อนไขภายใต้โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมอาเซียน โดยมาตรการเข้มข้นในส่วนที่เกี่ยวกับการเร่งรัดอาฟต้า มีดังนี้

สมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ จะเร่งรัดการลดภาษี เหลือร้อยละ 0-5 สำหรับสินค้าทุกรายการในบัญชีลดภาษี (IL) จากเดิมปี 2546 เป็น 2545 และดำเนินการเป็นขั้นตอนโดยลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 จำนวนร้อยละ 85 ของจำนวนรายการใน IL ในปี 2543 แล้วเพิ่มเป็นร้อยละ 90 และร้อยละ 100 ของจำนวนรายการใน IL ในปี 2544 และ 2545 ตามลำดับ ทั้งนี้ให้มีความยืดหยุ่นได้ในปี 2545 และในปี 2546 สมาชิกต้องลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0 ให้ได้ร้อยละ 60 ของจำนวนรายการใน IL แล้วลดภาษีลงเหลือ 0% ทุกรายการใน IL ภายในปี 2553

ประเทศสมาชิกใหม่จะพยายามลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายในปี 2546 สำหรับเวียดนาม และปี 2548 สำหรับลาวและพม่า แล้วลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0 ทุกรายการใน IL .ในปี 2558 ยกเว้นสินค้าบางรายการของสมาชิกใหม่ที่ให้ยกเลิกการเก็บภาษีภายในปี 2561 ได้

นอกจากนี้ ทุกประเทศกำลังพิจารณาโอนย้ายรายการสินค้าที่อยู่ในบัญชียกเว้นทั่วไปที่ไม่ต้องลดภาษีตลอดไปเข้ามาอยู่ในบัญชีลดภาษี และจากผลการพิจารณาในปัจจุบัน มีแนวโน้มว่าแต่

ละประเทศจะโอนย้ายสินค้าเข้ามาลดภาษีเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะทำให้อาฟต้ามีรายการสินค้า ยกเว้นการลดภาษีเป็นจำนวนน้อยกว่าเดิมมาก

สำหรับไทย เดิมมีสินค้าที่ผูกพันที่จะลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ไว้ในบัญชีลดภาษีจำนวน 6,547 รายการ ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการเข้มข้น ไทยได้เร่งลดภาษีสินค้าเหลือร้อยละ 0-5 เพิ่มเติมอีกเป็นจำนวน 1,190 รายการในปี 2543 และจะเร่งลดภาษีเพิ่มเติมอีกประมาณ 455 รายการ ในปี 2544 จำนวน 399 รายการในปี 2545 และ 512 รายการในปี 2546 ตามลำดับ นอกจากนี้ ไทย กำลังดำเนินการกระบวนการภายในประเทศเพื่อให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม AEM ครั้งที่ 31 เมื่อ เดือนตุลาคม 2542 ที่ให้ประเทศสมาชิกเดิมลดภาษีเหลือร้อยละ 0 จำนวน 60% ของจำนวนรายการ ใน IL ภายในปี 2546

ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อไทย

สำหรับผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น ผลกระทบในด้านบวกและผลกระทบทางด้านลบ ดังต่อไปนี้ (นิรนาม, 2542; สำนักเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2547)

ผลกระทบทางด้านบวก

1. มีตลาดรองรับสินค้าที่ใหญ่ขึ้น กล่าวคือ ประชากรในกลุ่มประเทศสมาชิกรวมกันมี ประมาณ 500 ล้านคน ถึงแม้ว่าสมาชิกบางประเทศจะมีรายได้เฉลี่ยต่อคนไม่สูงนัก หากแต่การลด ภาษีนำเข้าระหว่างกันจะส่งผลให้ราคานำเข้าสินค้าของไทยต่ำลง เมื่อเทียบกับก่อนที่จะมีข้อตกลง ดังกล่าว โดยเฉพาะอุตสาหกรรมบางประเภทจะได้รับประโยชน์ และมีโอกาสขยายตลาด เนื่องจาก ไทยมีศักยภาพในการผลิต รวมทั้งมีแรงงานที่มีทักษะเฉพาะ เช่น สิ่งทอ อัญมณีและเครื่องประดับ เป็นต้น
2. การลดภาษีของสมาชิกอาฟต้า จะทำให้สินค้าไทยที่ส่งออกไปยังอาฟต้ามีราคาถูกและ สามารถแข่งขันกับประเทศนอกกลุ่มได้
3. การนำเข้าสินค้าที่เป็นวัตถุดิบในการผลิตจากประเทศสมาชิกจะมีราคาต่ำลง อันจะทำให้ ต้นทุนการผลิตสินค้า ที่นำเข้าวัตถุดิบระหว่างประเทศสมาชิกมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง ซึ่งจะเพิ่ม จิตความสามารถในการส่งออก

4. กระตุ้นให้อุตสาหกรรมของไทยปรับตัวเพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน ทั้งในด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพและพัฒนาเทคโนโลยี
5. การขยายฐานตลาดจะทำให้อาเซียนเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยมีความได้เปรียบในหลายด้าน ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก แรงงานที่มีประสิทธิภาพ ขนาดของตลาด ลักษณะสังคมเปิด และการเป็นประตูสู่อินโดจีน ทำให้ไทยน่าจะเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนได้มากกว่าประเทศอื่น
6. เป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองของกลุ่มอาเซียนในเวทีการค้าโลก
7. การขยายการนำเข้าและการส่งออกภายในอาเซียน จะทำให้ประเทศไทยลดการพึ่งพาการค้ากับกลุ่มอื่นลดลง
8. จะมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและข้อมูลต่างๆ ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้แต่ละประเทศเกิดทักษะในการผลิตมากขึ้น
9. ผู้บริโภคสามารถบริโภคสินค้าอุปโภค บริโภคในราคาถูกลงและมีสินค้าให้เลือกอย่างหลากหลาย

ผลกระทบทางด้านลบ

1. การลดภาษีดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมในประเทศที่มีประสิทธิภาพการผลิตต่ำ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ไม่มีศักยภาพในการปรับตัวเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน หรือ อุตสาหกรรมที่ต้องใช้เวลาในการปรับตัวนานมาก เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล่านี้จะไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าจากประเทศอาเซียนที่มีราคาถูกกว่าได้ ซึ่งผลกระทบดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นกับทั้งอุตสาหกรรม ที่ผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายภายในประเทศ และอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออก โดยเฉพาะสินค้าสำเร็จรูปบางชนิด เช่น สิ่งทอ (ผ้าฝ้าย เส้นด้าย เส้นใยประดิษฐ์) เหล็ก เครื่องใช้ไฟฟ้า และเครื่องอิเล็กทรอนิกส์บางชนิด เคมีภัณฑ์ เป็นต้น และสำหรับอุตสาหกรรมที่เพิ่มเริ่มก่อตั้ง เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเลียม เป็นต้น อาจเสียเปรียบในการแข่งขันกับสิงคโปร์ ซึ่งประกอบมานานและตั้งตัวได้แล้ว ส่วนอุตสาหกรรมที่ไทยเสียเปรียบด้านต้นทุนวัตถุดิบ เช่น น้ำมันปาล์ม เป็นต้น จะมีปัญหาการแข่งขันกับมาเลเซียและอินโดนีเซีย
2. สินค้าที่ได้รับผลกระทบจากการลดภาษีในอาฟต้าอีกกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ สินค้าสำเร็จรูปที่มีการลดภาษีในอาฟต้าแล้ว แต่เป็นสินค้าที่ต้องใช้วัตถุดิบนำเข้าจากนอกอาเซียน ซึ่งมีอัตราภาษีอยู่ในระดับสูง เช่น วัตถุดิบของเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันมีอัตราภาษีอยู่ที่ร้อยละ 20-

30 วัดฤคิปประเทวศตวรรษเปลี่ยนที่นำมาผลิตเฟอร์นิเจอร์ (กาว เคมีภัณฑ์ เหล็ก สีวีเนียร์ อุปกรณ์ต่างๆ) อัตราภาษีอยู่ที่ร้อยละ 20 เคมีภัณฑ์และวัสดุประกอบสินค้าเครื่องหนังและรองเท้า มีอัตราภาษีอยู่ที่ร้อยละ 10-40 จากอัตราภาษีวัดฤคิปปะเทวศตวรรษที่สูงดังกล่าวทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตภายในประเทศมีราคาแพงกว่าสินค้าสำเร็จรูปที่นำเข้าจากอาเซียน จึงไม่สามารถแข่งขันได้ จึงควรเร่งรัดการปรับโครงสร้างอัตราภาษีตามขั้นตอนการผลิตให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (สำนักเอเชียตะวันออก กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2547)

3. สินค้าที่เคยได้รับการคุ้มครองทางภาษีศุลกากรและมีใช้ภาษีศุลกากร มาตรการเหล่านี้ต้องยกเลิกภายใต้ข้อตกลงของอาฟต้า ทำให้การแข่งขันในประเทศรุนแรงขึ้น

4. จะมีการลงทุนจากต่างประเทศในกลุ่มอาเซียนมากขึ้น โดยใช้ความได้เปรียบทางด้านค่าแรง และการลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศสมาชิก ผลิตสินค้าเพื่อส่งออกไปยังตลาดนอกอาเซียน ซึ่งเป็นตลาดหลักของไทย

5. รัฐบาลสูญเสียรายได้จากภาษีนำเข้าประเทศในกลุ่มอาเซียน

ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไทยไม่ได้รับประโยชน์จากอาฟต้าอย่างเต็มที่

1. สินค้าหลายชนิดที่ไทยได้เปรียบ อาจไม่สามารถส่งไปขายในประเทศอาเซียนบางประเทศได้ เพราะประเทศเหล่านั้นกำหนดให้สินค้าเหล่านี้อยู่ในรายการยกเว้นการลดภาษีชั่วคราว หรืออยู่ในรายการลดภาษีปกติ ซึ่งจะลดภาษีลงต่ำกว่ารายการเร่งลดภาษี เช่น ฟิลิปปินส์กำหนดให้กระเบื้องและเครื่องประดับอยู่ในรายการยกเว้นภาษี อินโดนีเซียเอาสินค้าพลาสติก 328 รายการ ออกจากการลดภาษี โดยเฉพาะถุงพลาสติกซึ่งเป็นรายการส่งออกสำคัญของไทย มาเลเซียและฟิลิปปินส์กำหนดให้เฟอร์นิเจอร์ยางพาราและพลาสติกอยู่ในรายการลดภาษีปกติ ทั้งที่ฟิลิปปินส์ได้เปรียบในอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ (วิศาล และ คณะ, 2539; TDRI, 2539) สำหรับรายการสินค้าของไทยที่เสนอเข้าสู่แผนการยกเว้นการลดภาษีชั่วคราว ปรากฏว่ามีสินค้าจำนวนหลายรายการที่ไทยสามารถส่งออกไปจำหน่ายในตลาดโลก ซึ่งแสดงว่าผู้ผลิตไทยมีความสามารถที่จะแข่งขันกับคู่แข่งในอาเซียนได้ ตัวอย่างเช่น ชิ้นส่วนรถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าบางชนิด เป็นต้น การกำหนดให้สินค้าเหล่านี้อยู่ในรายการยกเว้น เท่ากับเป็นการตัดโอกาสการขยายการส่งออกของไทยไปสู่

ประเทศอาเซียน

2. โครงสร้างภาษีศุลกากรของไทยมีอัตราเฉลี่ยสูงสุดในอาเซียน แต่ตารางการลดภาษีของไทยทั้งในแผนการลดแรงดันและแผนการลดแบบปกติเป็นไปแบบล่าช้า ทำให้อุตสาหกรรมของไทยที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง จะได้รับประโยชน์ช้ากว่าคู่แข่ง ทั้งนี้เพราะหลักเกณฑ์การได้รับผลประโยชน์จากการลดภาษีของประเทศคู่ค้า คือสมาชิกต้องลดภาษีขาเข้าของตนให้เท่ากับหรือต่ำกว่าร้อยละ 20 ก่อน ในแผนการลดภาษีเร่งรัด (Fast track) ไทยเสียประโยชน์ที่จะขายสินค้าต่อไปนี้ให้มาเลเซีย คือ เซรามิก เพอร์นิเจอร์ไม้ยาง และเครื่องประดับ เป็นต้น ส่วนใน Normal track ไทยจะเสียประโยชน์จากการส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์พลาสติก เครื่องใช้ไฟฟ้า แป้งแปรรูปทางเคมี และสี อาจกล่าวได้ว่ากว่าที่อาฟต้าจะส่งผลให้มีการค้าภายในอาเซียนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และกว้างขวางจะต้องเป็นปีพ.ศ.2543 เป็นต้นไป และไทยจะได้ประโยชน์ช้ากว่าประเทศอื่น

3. สินค้าบางอย่างมีการผลิตในประเทศคู่แข่งด้วยต้นทุนที่ใกล้เคียงกันหรือสูงกว่าไทยเล็กน้อย เช่น ในกรณีเพอร์นิเจอร์ไม้ยางพารา และปาร์ติเกิลบอร์ดก็มีการผลิตทั้งในมาเลเซียและอินโดนีเซีย แม้ว่าสินค้าไทยจะมีคุณภาพของเนื้อไม้ที่ดีกว่า แต่เมื่อเสียค่าขนส่งเข้าไปถึงประเทศคู่แข่ง ก็อาจขายได้ไม่มากนัก

4. แม้ว่าไทยจะผลิตสินค้าบางชนิดได้มีคุณภาพสูงและต้นทุนต่ำกว่าเพื่อนบ้าน เช่น ยางรถยนต์ และผงซักฟอก แต่นโยบายของบริษัทผู้ผลิตข้ามชาติ ซึ่งมีโรงงานผลิตในประเทศอาเซียน คงไม่ยอมให้สินค้าจากไทยไปแย่งสินค้าของบริษัทในอีกประเทศหนึ่ง

5. แม้ว่าการลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางพร้อมกับการลดภาษีสินค้าขั้นปลายจากประเทศอาเซียน จะช่วยให้อุตสาหกรรมไทยดำรงหรือเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับสินค้าขาเข้า แต่ในทางปฏิบัติไทยยังซื้อวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86) จากประเทศนอกกลุ่มอาเซียน ยกเว้นการนำเข้าเชื้อเพลิง ซึ่งมีการนำเข้าจากอาเซียนเกินกว่าร้อยละ 51 ของการนำเข้าทั้งหมด ถ้าหากต้องการให้อุตสาหกรรมไทยแข่งได้ดีขึ้น กระทรวงการคลังต้องลดอัตราภาษีขาเข้าสินค้าขั้นกลางจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียนในอัตราต่ำสุด และลดลงพร้อมกับการลดภาษีนำเข้าจากอาเซียน มิฉะนั้นสินค้าไทยจะเสียเปรียบสินค้านำเข้าจากอาเซียน เพราะประเทศอาเซียนอื่นมีภาษีนำเข้าต่ำกว่าไทย (ยกเว้นฟิลิปปินส์)

6. โครงสร้างภาษีศุลกากรใหม่ของไทยยังมีจุดอ่อนสำคัญ 3 ประการ ประการแรก อัตรายังสูงกว่าอัตราคุ้มครองของประเทศที่มีระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมต่ำกว่าหรือใกล้เคียงกับไทย นั่นคืออุตสาหกรรมส่งออกยังถูกลงโทษในอัตราสูง ผู้บริโภคต้องจ่ายเงินให้ผู้ผลิตสินค้าทดแทนการนำเข้าอัตราสูงต่อไป ประการที่สอง อัตราภาษีมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ผลิตบางรายมากกว่าผลประโยชน์ของภาคอุตสาหกรรมและผู้บริโภคไทย ดังนั้นสินค้าชั้นกลางและชั้นต้นจำนวนมากจึงยังมีอัตราภาษีขาเข้าค่อนข้างสูง ทำให้อุตสาหกรรมปลายน้ำที่ใช้สินค้าเหล่านี้เป็นวัตถุดิบต้องมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ในบางกรณีสินค้าที่เป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมอื่นได้รับการคุ้มครองสูงกว่าอุตสาหกรรมปลายน้ำ เช่น กรณีอุตสาหกรรมปิโตรเคมี อิเล็กทรอนิกส์และสิ่งทอ ประการที่สาม สินค้าชั้นปลายน้ำได้รับการคุ้มครองสูงกว่าสินค้าต้นน้ำ ที่สำคัญคือ อุตสาหกรรมต้นน้ำและกลางน้ำได้รับการคุ้มครองต่ำกว่าอุตสาหกรรมปลายน้ำ ทั้งๆ ที่จุดอ่อนของอุตสาหกรรมไทยคือ อุตสาหกรรมสนับสนุน (เครื่องจักรและชิ้นส่วน) ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำและกลางน้ำ หากรัฐต้องการสนับสนุนอุตสาหกรรมต้นน้ำและกลางน้ำ รัฐควรกำหนดอัตราภาษีขาเข้าสินค้าทุกชนิดให้เท่ากัน หรือแตกต่างกันน้อยที่สุด

7. ปัญหาการพิสูจน์จุดกำเนิดสินค้าสำหรับ กรณีการค้าเนื้องานของอาฟต้าจนถึงปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถกำหนด Local Content ได้ว่าจะเป็นเท่าไร และสินค้าบางชนิดซึ่งวัตถุดิบส่วนใหญ่อาจจะต้องนำเข้าจากประเทศนอกเขต เช่น เครื่องประดับ สิ่งทอและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และอิเล็กทรอนิกส์ จะตกลงกติกาบางอย่างที่จะทำให้อำนวยความสะดวกให้การค้าระหว่างอาเซียนเพิ่มขึ้น ยังเป็นเรื่องที่ไม่มีคำตอบชัดเจน

8. นักลงทุนในไทยเป็นห่วงเรื่องสิ่งแวดล้อม สะดวกพื้นฐาน ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีอัตราสูงกว่าสิงคโปร์ ความล่าช้าของระบบราชการและที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือ ความอ่อนแอของอุตสาหกรรมสนับสนุน เพราะรัฐยังหวงแหนนโยบาย ซึ่งทำให้นักลงทุนต่างชาติไม่กล้าวางแผนลงทุนให้ประเทศไทยมีความชำนาญการผลิตในด้านหนึ่งด้านใดตามศักยภาพของไทย

9. แรงกดดันทางการเมืองภายในประเทศอาเซียนมีความสำคัญกว่าความร่วมมือระหว่างภาคอาเซียน (ASEAN Spirit) ทำให้เขตการค้าเสรีอาเซียนไม่อาจบรรลุผลได้ หลักฐานคือ การที่อุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์ ถูกรัฐบาลหลายประเทศนำเข้าไว้ในแผนการยกเว้นชั่วคราวไม่ต้องลดภาษี (Exclusion List) ทั้งนี้เพราะประเทศอาเซียนต่างก็มีนโยบายที่จะคุ้มครองผลิตชิ้นส่วนและอะไหล่ให้ได้ในประเทศ ด้วยเหตุนี้นักลงทุนจึงไม่มั่นใจว่ารัฐบาล

ของแต่ละประเทศจะกล้าดำเนินมาตรการตลาดเสรีตามข้อตกลงของเขตการค้าเสรีอาเซียน

นอกจากนั้นรัฐบาลของประเทศต่างๆ มีแนวโน้มที่จะใช้อุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี (non-tariff barriers) ในการกีดกันสินค้านำเข้าจากอาเซียนหลังจากมีการประกาศลดภาษีนำเข้า แม้ว่าข้อตกลงของอาฟต้าจะกำหนดให้ภาคีที่ได้ประโยชน์จากการลดภาษีต้องค่อยๆ ลดอุปสรรคดังกล่าวลงภายใน 5 ปี หลังจากได้สิทธิประโยชน์จากการลดภาษีก็ตาม

การค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนในภาพรวม

ในระยะเวลา 16 ปีที่ผ่านมา มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก โดยมูลค่าเพิ่มจาก 916,684.10 ล้านบาทในปีพ.ศ.2531 เป็น 6,463,938.30 ล้านบาทในปีพ.ศ.2546 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 605.1435 โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 19.12 ต่อปี (ตารางที่ 6) ก่อนจัดตั้งอาฟต้าในช่วงปีพ.ศ.2531-2535 กลุ่มประเทศสมาชิกอาฟต้าเป็นคู่ค้าที่สำคัญอันดับ 4 ของไทย รองจาก ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา โดยคิดเป็นสัดส่วนได้ร้อยละ 12.85 ของมูลค่าการค้ารวมของไทยเฉลี่ยในช่วงปีพ.ศ.2531-2535 ตามลำดับ แต่ภายหลังจากการจัดตั้งอาฟต้าในปีพ.ศ.2536 ไทยกับประเทศสมาชิกอาฟต้ามีการค้าระหว่างกันมากขึ้น ส่งผลให้ในช่วงปีพ.ศ. 2536-2546 ประเทศสมาชิกอาฟต้ากลายเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญอันดับ 2 ของไทยรองจากญี่ปุ่น โดยคิดเป็นสัดส่วนได้ร้อยละ 17.25 ของมูลค่าการค้ารวมของไทยเฉลี่ยในช่วงปีพ.ศ.2536-2546 (ตารางที่ 7) ทั้งนี้ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับประเทศสมาชิกอาฟต้ามาโดยตลอด และเริ่มเกินดุลการค้าเป็นครั้งแรกตั้งแต่ปีพ.ศ.2536 เป็นต้นมา ซึ่งปีพ.ศ.2536 ถือได้ว่าเป็นปีแรกที่ประเทศสมาชิกอาฟต้าลดภาษีสินค้านำเข้าและส่งออกระหว่างกัน

สัดส่วนมูลค่าการส่งออกของไทยไปประเทศสมาชิกอาฟต้าต่อมูลค่าการส่งออกรวมของไทยขยายตัวค่อนข้างมาก จากค่าเฉลี่ยร้อยละ 12.45 ในช่วงปีพ.ศ.2531-2535 ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนการจัดตั้งอาฟต้าเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 19.87 ในช่วงปีพ.ศ.2536-2546 ส่วนทางด้าน การนำเข้า สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าของไทยจากประเทศสมาชิกอาฟต้าต่อมูลค่านำเข้ารวมของไทยก็เพิ่มขึ้นแต่ไม่มากนัก คือ จากค่าเฉลี่ยร้อยละ 13.18 ในช่วงปีพ.ศ.2531-2535 เป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 14.85 ในช่วงปีพ.ศ. 2536-2546 การที่สัดส่วนการส่งออกและสัดส่วนการนำเข้าเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่าหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนในปีพ.ศ.2536 ไทยมีการพึ่งพาอาเซียนมากขึ้น

ตารางที่ 6 มูลค่าการค้าและดุลการค้าระหว่างไทยกับสมาชิกอาเซียน

ปี	มูลค่า (ล้านบาท)				อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			
	มูลค่าการค้า	ส่งออก	นำเข้า	ดุลการค้า	มูลค่าการค้า	ส่งออก	นำเข้า	ดุลการค้า
2531	113,631.70	48,909.10	64,722.60	-15,813.50	-	-	-	-
2532	149,291.20	62,188.70	87,102.50	-24,913.80	31.38	27.15	34.58	57.55
2533	181,861.60	70,313.00	111,548.60	-41,235.60	21.82	13.06	28.07	65.51
2534	218,878.00	90,038.30	128,839.70	-38,801.40	20.35	28.05	15.50	-5.90
2535	254,574.10	113,561.70	141,012.40	-27,450.70	16.31	26.13	9.45	-29.25
2536	316,592.00	165,948.50	150,643.50	15,305.00	24.36	46.13	6.83	-155.75
2537	414,546.90	226,823.20	187,723.70	39,099.50	30.94	36.68	24.61	155.47
2538	540,641.70	305,660.10	234,981.60	70,678.50	30.42	34.76	25.17	80.77
2539	550,066.60	305,529.50	244,537.10	60,992.40	1.74	-0.04	4.07	-13.70
2540	638,040.10	390,410.20	247,629.90	142,780.30	15.99	27.78	1.26	134.10
2541	675,540.60	408,963.90	266,576.70	142,387.20	5.88	4.75	7.65	-0.28
2542	713,999.20	411,639.30	302,359.90	109,279.40	5.69	0.65	13.42	-23.25
2543	952,135.30	536,909.70	415,225.60	121,684.10	33.35	30.43	37.33	11.35
2544	1,003,732.20	557,801.10	445,931.10	111,870.00	5.42	3.89	7.39	-8.07
2545	1,049,406.80	582,130.30	467,276.50	114,853.80	4.55	4.36	4.79	2.67
2546	1,206,871.80	684,947.70	521,924.10	163,023.60	15.01	17.66	11.69	41.94

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2547)

โครงสร้างการส่งออกของไทย และโครงสร้างการส่งออกไปยังประเทศสมาชิกอาฟต้า

เมื่อพิจารณาโครงสร้างการส่งออกสินค้าของไทยไปยังประเทศสมาชิกอาฟต้าและประเทศนอกกลุ่มเปรียบเทียบระหว่าง 2 ช่วงเวลา คือ ก่อนจัดตั้งในช่วงปีพ.ศ.2531-2535 และหลังจัดตั้งอาฟต้าแล้วในช่วงปีพ.ศ.2536-2546 ปรากฏว่าไทยส่งออกสินค้าไปยังประเทศสมาชิกอาฟต้าในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ยร้อยละ 12.45 เป็นร้อยละ 19.87 โดยสินค้าส่งออกทั้ง 5 หมวดนี้ล้วนมีสัดส่วนการส่งออกที่เพิ่มขึ้น โดยสินค้าหมวดที่ไทยหันไปส่งออกให้ประเทศสมาชิกมากที่สุด คือ แร่และเชื้อเพลิง ซึ่งหลังจากการจัดตั้งอาฟต้าแล้วมีสัดส่วนการส่งออกที่สูงขึ้นและสูงกว่าสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศนอกกลุ่ม ส่วนสินค้าอีก 4 หมวด ถึงแม้จะมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสมาชิกอาฟต้ามากขึ้น แต่ตลาดส่งออกหลักก็ยังคงเป็นตลาดนอกกลุ่มประเทศสมาชิกอยู่เช่นเดิม (ตารางที่ 8)

สำหรับโครงสร้างการส่งออกของไทยไปยังประเทศสมาชิกอาฟต้าเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยไปประเทศสมาชิกอาฟต้าในช่วงปีพ.ศ.2531-2535 ก่อนจัดตั้งอาฟต้ากับในช่วงปีพ.ศ.2536-2546 หลังจัดตั้งอาฟต้าแล้วปรากฏว่านับตั้งแต่มีอาฟต้าในปีพ.ศ.2536 โครงสร้างการส่งออกของไทยไปยังประเทศสมาชิกอาฟต้าเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก โดยสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรรวมกันมีสัดส่วนลดลงอย่างมากจากค่าเฉลี่ยร้อยละ 29.74 เป็นร้อยละ 15.08 ในขณะที่การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าแร่และเชื้อเพลิง และสินค้าอื่นๆ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามสินค้าอุตสาหกรรมยังคงเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญที่สุดของไทยไปยังอาเซียน รองลงมาเป็น สินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตร ตามลำดับ สินค้าส่งออกของไทยไปประเทศสมาชิกอาฟต้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เป็นต้น ในขณะที่สินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว น้ำตาลทราย และยางพารา

ลำดับสินค้าส่งออกสำคัญ (50 อันดับแรก) ของไทยไปประเทศสมาชิกอาฟต้า

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการส่งออกของไทยไปประเทศสมาชิกอาฟต้าในภาพรวม สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรมีสัดส่วนการส่งออกลดลง ในขณะที่สัดส่วนการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นมากนั้น เมื่อมีการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของสินค้าส่งออกใน 4 ช่วงเวลา คือ ปีพ.ศ.2535 พ.ศ.2536 พ.ศ.2541 และพ.ศ.2546 พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงในลำดับ

ตารางที่ 7 ตลาดสำคัญของไทยในช่วงปีพ.ศ.2531-2535 และพ.ศ.2536-2546

(หน่วย: ร้อยละต่อปี)

ประเทศ	สัดส่วนเฉลี่ย					
	มูลค่าการค้า		การส่งออก		การนำเข้า	
	2531-2535	2536-2546	2531-2535	2536-2546	2531-2535	2536-2546
ญี่ปุ่น	23.82	20.86	17.15	15.38	29.67	26.08
สหรัฐอเมริกา	16.14	15.94	21.62	20.03	11.59	11.92
สหภาพยุโรป	18.50	14.64	21.39	16.04	16.02	13.12
สมาชิกอฟต้า	12.85	17.25	12.45	19.87	13.18	14.85
ประเทศอื่นๆ	28.69	31.30	27.38	28.68	29.54	34.04
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา: คำนวณจากตารางผนวกที่ 2

ตารางที่ 8 โครงสร้างการส่งออกสินค้าแต่ละหมวดของไทยไปสมาชิกอฟต้าและ

นอกกลุ่มอฟต้าในช่วงปี พ.ศ. 2531-2535 และ พ.ศ. 2536-2546

(หน่วย: ร้อยละต่อปี)

ประเทศ	2531-2535			2536-2546			อฟต้า	
	อฟต้า	นอกอฟต้า	รวม	อฟต้า	นอกอฟต้า	รวม	2531-2535	2536-2546
เกษตรกรรม	11.32	88.68	100.00	12.77	87.23	100.00	22.78	8.53
อุตสาหกรรม								
การเกษตร	7.82	92.18	100.00	16.65	83.35	100.00	6.96	6.55
อุตสาหกรรม	13.47	86.53	100.00	20.48	79.52	100.00	66.69	76.26
แร่ และเชื้อเพลิง	17.08	82.92	100.00	51.95	48.05	100.00	2.27	6.09
สินค้าอื่น ๆ	16.35	83.65	100.00	23.34	76.66	100.00	1.31	2.56
รวม	12.45	87.55	100.00	19.87	80.13	100.00	100.00	100.00

ที่มา: คำนวณจากตารางผนวกที่ 3 และ 4

ความสำคัญของการส่งออกในสินค้าบางกลุ่มค่อนข้างมาก ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มได้ดังนี้ (ตารางที่ 9)

1. สินค้าที่มีการส่งออกขึ้นแซงหน้าสินค้าอื่นๆ อย่างรวดเร็ว ซึ่งก็คือสินค้าที่ไม่อยู่ใน 50 อันดับแรกของการส่งออกในปีพ.ศ.2531 แต่เลื่อนลำดับขึ้นมากอยู่ในลำดับต้น (ลำดับที่ 1-50) ของการส่งออกในปีพ.ศ.2546 ได้แก่ เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ เครื่องโทรสาร โทรศัพท์ โทรศัพท์อุปกรณ์และส่วนประกอบ น้ำมันดิบ ปูนซีเมนต์ ก๊าซปิโตรเลียมเหลว ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์ เครื่องดื่ม นมและผลิตภัณฑ์นม อาหารสัตว์เลี้ยง เส้นใยประดิษฐ์ แผงสวิทช์และแผงควบคุมกระแสไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม

สังเกตได้ว่า สินค้าดาวรุ่งในอาเซียนที่เคยส่งออกน้อยหรือไม่มีการส่งออกในปีพ.ศ. 2535 แต่การส่งออกขึ้นมากอยู่ในลำดับ 1-50 ของการส่งออกในปีพ.ศ.2544 เป็นสินค้าที่อยู่ในหมวดสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร และสินค้าอุตสาหกรรม

2. สินค้าที่สามารถรักษาสถานะเดิมไว้ได้ นั่นคือ สินค้าที่เคยส่งออกในลำดับต้น (ลำดับที่ 1-25) และยังคงรักษาลำดับการส่งออกไว้ในลำดับต้นๆ ได้ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ น้ำมันสำเร็จรูป เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ยางพารา เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ ข้าว น้ำตาลทราย เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล มอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่นๆ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์พลาสติก อุปกรณ์กึ่งตัวนำ ทรานซิสเตอร์และไดโอด ผ้าผืน

สินค้าที่ยังสามารถรักษารายการส่งออกลำดับต้นๆ ไว้ได้มาตั้งแต่ปีพ.ศ.2535 จนกระทั่งถึงปีพ.ศ.2546 ส่วนหนึ่งเป็นสินค้าเกษตรที่ไทยมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกอยู่แล้ว คือ ยางพารา ข้าว และน้ำตาลทราย สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมดั้งเดิมที่ไทยกำลังสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน ได้แก่ ผ้าผืน

3. สินค้าส่งออกที่มีลำดับความสำคัญลดลง นั่นคือ สินค้าที่เคยส่งออกในลำดับต้นๆ แต่ลำดับความสำคัญในการส่งออกลดลงมาก ได้แก่ เครื่องวิดีโอ เครื่องเสียง อุปกรณ์และส่วนประกอบ ด้ายและเส้นใยประดิษฐ์ หลอดภาพโทรทัศน์สี เสื้อผ้าสำเร็จรูป ตลับลูกปืน สายไฟฟ้า สายเคเบิล

จากสินค้าส่งออกทั้ง 50 รายการนี้ เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการส่งออกของไทยไปยังประเทศสมาชิกอาฟต้า และประเทศนอกกลุ่มแล้ว สามารถจำแนกสินค้าเหล่านี้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้ (ตารางที่ 10)

1. สินค้าที่มีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสมาชิกอาฟต้าสูงขึ้น นั่นคือ หลังจากจัดตั้งอาฟต้า การลดภาษีนำเข้าตาม CEPT ทำให้สินค้าเหล่านี้ของไทยสามารถส่งออกไปยังประเทศสมาชิกได้มากขึ้น สินค้าในกลุ่มนี้ได้แก่ เคมีภัณฑ์ น้ำมันสำเร็จรูป เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ยางพารา เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ เครื่องสำอาง สบู่และผลิตภัณฑ์รักษาผิว เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ เครื่องโทรสาร โทรพิมพ์ โทรศัพท์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์ยาง ผ้าผืน ตู้เย็นตู้แช่แข็ง และส่วนประกอบ ก๊าซปิโตรเลียมเหลว ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์ เครื่องตัดต่อและป้องกันวงจรไฟฟ้า เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปแห้งและผลิตภัณฑ์แห้งฟอกและแห้งอัด นมและผลิตภัณฑ์นม สิ่งทออื่นๆ อาหารสัตว์เลี้ยง เส้นใยประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์เภสัชภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม ด้ายลูกปัด สายไฟฟ้าสายเคเบิล

สินค้าในกลุ่มนี้เกือบทั้งหมดมีประเทศนอกกลุ่มอาฟต้าเป็นตลาดส่งออกหลัก มีเพียงสินค้า 6 รายการเท่านั้นที่มีตลาดประเทศสมาชิกอาฟต้าเป็นตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ นมและผลิตภัณฑ์นม โดยสินค้าทั้ง 3 รายการนี้ก่อนการจัดตั้งอาฟต้า มีตลาดประเทศสมาชิกเป็นตลาดหลักอยู่แล้ว ส่วนสินค้าอีก 3 รายการที่เหลือ ได้แก่ ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์ เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์เภสัชภัณฑ์ เริ่มมีตลาดประเทศสมาชิกเป็นตลาดส่งออกหลักหลังจากจัดตั้งอาฟต้าแล้วระยะหนึ่ง

เป็นที่น่าสังเกตว่าสินค้าที่มีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสมาชิกอาฟต้าสูงขึ้นเกือบทุกรายการเป็นสินค้าอุตสาหกรรม และส่วนใหญ่เป็นสินค้าในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า

2. สินค้าที่มีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสมาชิกอาฟต้าลดลง ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า เม็ดพลาสติก เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่นๆ อุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอด วงจรพิมพ์ หม้อแปลงไฟฟ้าและส่วนประกอบ ปูนซีเมนต์ เครื่องวัดโอ เครื่องเสียงอุปกรณ์และส่วนประกอบ หลอดภาพโทรทัศน์

ตารางที่ 9 ลำดับสินค้าส่งออก 50 อันดับแรกของไทยไปสมาชิกอาฟต้า

(มูลค่า: ล้านบาท)

รายการ	2546		2541		2536		2535	
	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	1	93,106.9	1	87,374.4	1	32,287.8	1	22,887.9
แผงวงจรไฟฟ้า	2	38,168.9	3	17,734.4	3	12,748.4	2	11,396.4
รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	3	33,452.5	29	2,663.9	7	3,879.8	38	532.3
เคมีภัณฑ์	4	29,989.8	7	11,092.2	6	4,267.7	9	2,476.9
น้ำมันสำเร็จรูป	5	29,207.9	4	16,439.2	9	3,450.8	12	2,182.3
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	6	23,472.7	8	10,536.5	16	2,068.5	15	1,489.0
เม็ดพลาสติก	7	20,766.7	13	7,765.1	35	865.4	26	868.5
ยางพารา	8	19,632.8	12	7,936.5	14	2,606.9	5	3,189.2
เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ	9	18,428.7	11	9,223.4	13	2,969.4	14	1,689.7
ข้าว	10	16,885.2	2	32,240.2	5	5,203.5	3	6,430.2
น้ำตาลทราย	11	14,686.4	5	13,756.6	15	2,147.4	4	3,613.4
ส่วนประกอบอากาศยานและอุปกรณ์การบิน	12	12,297.9	137	18.4	120	40.3	39	532.2
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของ เครื่องจักรกล	13	11,760.8	14	7,001.6	4	7,837.8	8	2,678.3
มอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า	14	11,760.8	10	9,702.2	18	1,757.2	17	1,452.9
เครื่องสำอาง สบู่ และผลิตภัณฑ์รักษาผิว	15	11,657.8	24	3,758.6	33	924.6	31	678.2
เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่น ๆ	16	11,101.5	15	5,977.2	22	1,503.7	23	977.3
เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและ ส่วนประกอบ	17	10,886.8	41	1,765.4	38	744.9	60	293.4
เครื่องโทรสาร โทรพิมพ์ โทรศัพท์อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	18	9,563.3	72	658.9	70	296.8	70	200.3
รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ	19	9,312.1	9	9,783.0	10	3,331.0	21	1,145.9
ผลิตภัณฑ์พลาสติก	20	9,128.7	25	3,636.8	2	12,902.9	13	2,162.2
กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	21	8,812.2	17	5,272.4	47	606.4	45	447.4
ผลิตภัณฑ์ยาง	22	8,601.2	26	3,608.5	31	1,037.8	32	599.9
อุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอด	23	8,449.1	18	5,029.4	24	1,354.1	16	1,475.7
ผ้าฝ้าย	24	8,064.8	16	5,859.9	11	3,298.7	10	2,403.1
เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	25	7,383.0	22	4,376.7	29	1,149.7	30	829.4

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(มูลค่า: ล้านบาท)

รายการ	2546		2541		2536		2535	
	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า
น้ำมันดิบ	26	6,679.2	30	2,601.4	157	0.0	162	0.0
ตู้เย็น ตู้แช่แข็งและส่วนประกอบ	27	5,549.7	44	1,617.3	41	713.0	35	563.6
วงจรพิมพ์	28	5,486.4	6	12,780.7	17	1,950.4	6	3,143.8
หม้อแปลงไฟฟ้าและส่วนประกอบ	29	5,093.3	20	4,799.9	20	1,667.0	27	861.1
ปูนซีเมนต์	30	5,012.8	21	4,425.1	28	1,202.4	93	98.5
เครื่องวิดีโอ เครื่องเสียงอุปกรณ์และส่วนประกอบ	31	4,718.2	23	3,940.6	8	3,670.3	7	2,939.3
ก๊าซปิโตรเลียมเหลว	32	4,660.7	56	952.1	110	54.7	129	22.2
ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์	33	4,408.6	42	1,750.3	114	49.6	110	50.1
เครื่องตัดต่อและป้องกันวงจรไฟฟ้า	34	4,299.5	32	2,249.7	44	614.6	47	392.1
เครื่องดื่ม	35	4,241.0	33	2,246.0	36	774.4	63	266.9
ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	36	4,142.4	35	2,201.7	53	506.1	24	919.8
ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่นๆ	37	4,004.7	40	1,815.8	43	633.6	42	487.3
หนังและผลิตภัณฑ์หนังฟอกและหนังอัด	38	3,846.1	68	711.5	50	575.4	34	575.2
นมและผลิตภัณฑ์นม	39	3,471.2	51	1,212.5	57	398.6	66	248.8
สิ่งทออื่นๆ	40	3,333.9	39	1,817.1	46	607.8	49	372.8
ผ้าและเส้นใยประดิษฐ์	41	3,153.4	34	2,242.6	30	1,070.4	29	841.6
อาหารสัตว์เลี้ยง	42	3,078.4	50	1,266.7	78	226.0	80	159.2
เส้นใยประดิษฐ์	43	2,893.5	52	1,154.4	64	335.2	65	252.1
ผลิตภัณฑ์เภสัชภัณฑ์	44	2,859.7	38	1,832.5	39	732.9	43	456.9
หลอดภาพโทรทัศน์สี	45	2,816.9	37	2,044.8	27	1,215.4	33	593.9
แผงสวิทช์และแผงควบคุมกระแสไฟฟ้า	46	2,713.0	96	219.8	87	151.5	119	39.1
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	47	2,662.0	43	1,621.1	12	3,186.5	11	2,253.1
ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม	48	2,620.5	45	1,430.6	63	338.5	56	296.4
ดัดบลูบีน	49	2,399.5	36	2,142.7	23	1,476.4	22	1,095.7
สายไฟฟ้า สายเคเบิล	50	2,365.3	49	1,295.2	40	730.5	46	395.2

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2547)

ตารางที่ 10 สัดส่วนการส่งออกสินค้า 50 อันดับแรกของไทยไปอาฟต้าและนอกกลุ่มอาฟต้า

(สัดส่วน: ร้อยละ)

รายการ	2546		2541		2536		2535	
	อาฟต้า		อาฟต้า		อาฟต้า		อาฟต้า	
	นอก	กลุ่ม	นอก	กลุ่ม	นอก	กลุ่ม	นอก	กลุ่ม
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	27.39	72.61	27.10	72.90	49.29	50.71	39.65	60.35
แผงวงจรไฟฟ้า	19.93	80.07	18.90	81.10	35.86	64.14	39.82	60.18
รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	20.29	79.71	5.29	94.71	27.90	72.10	9.81	90.19
เคมีภัณฑ์	45.51	54.49	39.52	60.48	44.90	55.10	35.05	64.95
น้ำมันสำเร็จรูป	68.88	31.12	75.25	24.75	53.01	46.99	51.31	48.69
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	33.43	66.57	28.23	71.77	20.06	79.94	19.99	80.01
เม็ดพลาสติก	23.28	76.72	19.04	80.96	22.58	77.42	37.75	62.25
ยางพารา	16.95	83.05	14.32	85.68	8.93	91.07	11.03	88.97
เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ	17.76	82.24	15.42	84.58	13.20	86.80	8.21	91.79
ข้าว	22.28	77.72	37.14	62.86	15.79	84.21	17.76	82.24
น้ำตาลทราย	38.22	61.78	51.69	48.31	17.62	82.38	19.10	80.90
ส่วนประกอบอากาศยานและอุปกรณ์การบิน	33.49	66.51	4.48	95.52	0.72	99.28	27.47	72.53
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล	22.68	77.32	22.60	77.40	43.52	56.48	38.77	61.23
มอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า	41.23	58.77	46.05	53.95	40.64	59.36	42.93	57.07
เครื่องสำอาง สบู่ และผลิตภัณฑ์รักษาผิว	47.70	52.30	44.83	55.17	36.12	63.88	29.27	70.73
เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่น ๆ	24.82	75.18	25.42	74.58	30.97	69.03	27.25	72.75
เครื่องขนส่งสินค้าภายในแบบลูกสูบ และส่วนประกอบ	48.44	51.56	35.67	64.33	48.55	51.45	25.67	74.33
เครื่องโทรสาร โทรพิมพ์ โทรศัพท์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	23.66	76.34	3.09	96.91	3.07	96.93	2.14	97.86
รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ	61.25	38.75	86.82	13.18	83.85	16.15	79.78	20.22
ผลิตภัณฑ์พลาสติก	17.74	82.26	12.45	87.55	37.34	62.66	16.47	83.53
กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	29.80	70.20	25.66	74.34	31.25	68.75	26.21	73.79
ผลิตภัณฑ์ยาง	13.30	86.70	10.13	89.87	9.06	90.94	6.50	93.50
อุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอด	14.99	85.01	17.30	82.70	26.36	73.64	37.23	62.77

ตารางที่ 10 (ต่อ)

(สัดส่วน: ร้อยละ)

รายการ	2546		2541		2536		2535	
	อาฟต้า นอก		อาฟต้า นอก		อาฟต้า นอก		อาฟต้า นอก	
	กลุ่ม		กลุ่ม		กลุ่ม		กลุ่ม	
ผ้าฝืน	22.20	77.80	15.87	84.13	17.93	82.07	13.81	86.19
เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	12.35	87.65	13.50	86.50	13.81	86.19	11.30	88.70
น้ำมันดิบ	24.72	75.28	72.31	27.69	0.00	0.00	0.00	100.00
ตู้เย็น ตู้แช่แข็งและส่วนประกอบ	25.27	74.73	16.24	83.76	16.31	83.69	16.25	83.75
วงจรพิมพ์	17.83	82.17	40.11	59.89	33.05	66.95	59.14	40.86
หม้อแปลงไฟฟ้าและส่วนประกอบ	15.74	84.26	18.48	81.52	29.75	70.25	30.07	69.93
ปูนซีเมนต์	39.83	60.17	49.98	50.02	55.79	44.21	83.76	16.24
เครื่องวิดีโอ เครื่องเสียงอุปกรณ์และส่วนประกอบ	11.23	88.77	12.50	87.50	23.51	76.49	17.29	82.71
ก๊าซปิโตรเลียมเหลว	49.83	50.17	33.46	66.54	26.34	73.66	13.24	86.76
ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์	65.90	34.10	78.49	21.51	27.25	72.75	29.44	70.56
เครื่องตัดต่อและป้องกันวงจรไฟฟ้า	25.05	74.95	24.33	75.67	23.61	76.39	21.37	78.63
เครื่องดื่ม	57.82	42.18	60.45	39.55	44.92	55.08	20.18	79.82
ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	15.28	84.72	9.96	90.04	2.33	97.67	3.10	96.90
ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่นๆ	33.39	66.61	26.34	73.66	23.67	76.33	22.49	77.51
หนังและผลิตภัณฑ์หนังฟอกและหนังอัด	21.78	78.22	4.38	95.62	6.62	93.38	7.29	92.71
นมและผลิตภัณฑ์นม	92.94	7.06	87.64	12.36	75.56	24.44	69.17	30.83
สิ่งทออื่นๆ	22.74	77.26	19.91	80.09	19.21	80.79	13.63	86.37
ผ้าและเส้นใยประดิษฐ์	14.07	85.93	13.87	86.13	17.19	82.81	15.38	84.62
อาหารสัตว์เลี้ยง	20.64	79.36	13.02	86.98	4.54	95.46	3.45	96.55
เส้นใยประดิษฐ์	23.91	76.09	16.42	83.58	14.40	85.60	11.71	88.29
ผลิตภัณฑ์เภสัชภัณฑ์	59.15	40.85	64.95	35.05	25.64	74.36	35.95	64.05
หลอดภาพโทรทัศน์สี	29.79	70.21	35.54	64.46	54.11	45.89	63.07	36.93
แผงสวิทช์และแผงควบคุมกระแสไฟฟ้า	11.62	88.38	3.59	96.41	67.01	32.99	28.81	71.19
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	2.32	97.68	1.32	98.68	3.56	96.44	2.60	97.40
ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม	18.67	81.33	18.68	81.32	12.49	87.51	10.60	89.40
ถลับลูกปืน	29.91	70.09	30.78	69.22	26.41	73.59	20.34	79.66
สายไฟฟ้า สายเคเบิล	35.40	64.60	28.18	71.82	34.15	65.85	29.24	70.76

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2547)

สินค้าในกลุ่มนี้ ถึงแม้ว่าจะมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสมาชิกอาฟต้าลดลงแต่ส่วนใหญ่แล้วจะลดลงไม่มากนัก เพราะมีตลาดนอกกลุ่มอาเซียนเป็นแหล่งส่งออกหลัก

อย่างไรก็ตามไม่ว่าสินค้าแต่ละกลุ่มจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร แต่เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างในปีพ.ศ.2535 และปีพ.ศ.2546 พบว่าสินค้าทุกรายการมีมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มมากขึ้น นั่นคือการลดภาษีนำเข้าสินค้านี้ระหว่างประเทศสมาชิกอาฟต้ามีผลทำให้มูลค่าการส่งออกของไทยไปยังประเทศสมาชิกขยายตัวเพิ่มขึ้น

โครงสร้างการนำเข้าของไทยและโครงสร้างการนำเข้าจากประเทศสมาชิกอาฟต้า

เมื่อพิจารณาโครงสร้างการนำเข้าสินค้าของไทยจากประเทศสมาชิกอาฟต้าและประเทศนอกกลุ่ม เปรียบเทียบระหว่าง 2 ช่วงเวลา คือ ก่อนจัดตั้งอาฟต้าในช่วงปีพ.ศ.2531-2535 และหลังจากจัดตั้งอาฟต้าแล้วในช่วงปีพ.ศ.2536-2546 ปรากฏว่า ไทยนำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิกอาฟต้าในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ยร้อยละ 13.18 เป็นร้อยละ 14.85 โดยในสินค้านำเข้าทั้ง 6 หมวดนี้มีเพียง 2 หมวดที่มีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสมาชิกอาฟต้าลดลง คือ เชื้อเพลิง และอาวุธยุทโธปกรณ์และสินค้าอื่นๆ ส่วนสินค้าอีก 4 หมวดนั้นมีสัดส่วนการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น โดยสินค้าที่ไทยหันมานำเข้าจากประเทศสมาชิกแทนการนำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มมากที่สุด คือ สินค้าอุปโภคบริโภค รองลงมาคือยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง สินค้าทุน และสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปตามลำดับ (ตารางที่ 11)

จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าหลังจากการจัดตั้งอาฟต้าแล้วสัดส่วนการนำเข้าของไทยจากประเทศสมาชิกอาฟต้าจะสูงขึ้น แต่ก็สูงขึ้นไม่มาก ทั้งนี้เพราะสินค้านำเข้าส่วนใหญ่ของไทยมีตลาดนอกกลุ่มอาฟต้าเป็นตลาดนำเข้าหลัก

สำหรับโครงสร้างการนำเข้าของไทยจากประเทศสมาชิกอาฟต้าในภาพรวม เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าแต่ละหมวดของไทยจากประเทศสมาชิกอาฟต้าในช่วงปีพ.ศ.2531-2535 ก่อนจัดตั้งอาฟต้า กับช่วงปีพ.ศ.2536-2546 หลังจัดตั้งอาฟต้าแล้วปรากฏว่า นับตั้งแต่มีอาฟต้าในปีพ.ศ.2536 โครงสร้างการนำเข้าของไทยจากประเทศสมาชิกอาฟต้ามีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก สินค้าทุน สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป สินค้าอุปโภคบริโภค และยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่งมีสัดส่วนการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น โดยสัดส่วนการนำเข้าสินค้าทุน

ตารางที่ 11 โครงสร้างการนำเข้าสินค้าของไทยจากสมาชิกอาฟต้าและนอกกลุ่มอาฟต้าในช่วง
ปีพ.ศ.2531-2535 และ พ.ศ.2536-2546

(หน่วย: ร้อยละต่อปี)

สินค้า	2531-2535			2536-2546			อาฟต้า	
	อาฟต้า	นอกกลุ่ม	รวม	อาฟต้า	นอกกลุ่ม	รวม	2531-2535	2536-2546
เชื้อเพลิง	57.39	42.61	100.00	30.41	69.59	100.00	37.82	18.53
ทุน	8.58	91.42	100.00	13.12	86.88	100.00	19.78	28.14
วัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	10.75	89.25	100.00	14.42	85.58	100.00	36.91	43.31
อุปโภคบริโภค	7.13	92.87	100.00	15.07	84.93	100.00	3.43	7.73
ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	0.75	99.25	100.00	6.22	93.78	100.00	0.35	1.52
อาวุธ ยุทโธปกรณ์และสินค้าอื่นๆ	7.68	92.32	100.00	6.85	93.15	100.00	1.70	0.77
รวม	13.18	86.82	100.00	14.85	85.15	100.00	100.00	100.00

ที่มา: คำนวณจากตารางที่ 3 และตารางผนวกที่ 5

และสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปรวมกันมีค่าเพิ่มขึ้นมากจากค่าเฉลี่ยร้อยละ 56.69 เป็นร้อยละ 71.45 สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปกลายเป็นสินค้าที่มีสัดส่วนการนำเข้าสูงสุดแทนที่สินค้าเชื้อเพลิง ในขณะที่สินค้าเชื้อเพลิงและอาวุธ ยุทโธปกรณ์ และสินค้าอื่นๆ มีสัดส่วนการนำเข้าที่ลดลง สินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากประเทศสมาชิกอาฟต้า ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ น้ำมันดิบ น้ำมันสำเร็จรูป เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ และไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

ลำดับสินค้านำเข้าที่สำคัญ (50 อันดับแรก) ของไทยจากประเทศสมาชิกอาฟต้า

การเปลี่ยนแปลงในภาพรวม ในระยะ 16 ปีที่ผ่านมา โครงสร้างการนำเข้าของไทยจากประเทศสมาชิกอาเซียนเปลี่ยนแปลงไป โดยมีสัดส่วนการนำเข้าเชื้อเพลิงที่ลดลง สัดส่วนการนำเข้าสินค้าทุน และสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปที่ลดลง เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงใน 4 ช่วงเวลา คือปีพ.ศ.2535 พ.ศ.2536 พ.ศ.2541 และพ.ศ.2546 พบว่าการเปลี่ยนแปลงลำดับที่ของกลุ่มสินค้านำเข้าไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากเท่ากับทางด้านการส่งออก (ตารางที่ 12) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มได้ดังนี้

1. สินค้าที่เลื่อนอันดับการนำเข้าขึ้นมาอยู่ในอันดับต้นๆ เช่น ก๊าซธรรมชาติ หลอดภาพโทรทัศน์และส่วนประกอบ สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานพาหนะ สัตว์น้ำสดแช่เย็นแช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป ถ่านหินและรยนต์นั่ง
2. สินค้าที่เคยนำเข้าในอันดับต้นและคงสถานะเดิม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ น้ำมันดิบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ทำจากพลาสติก
3. สินค้าที่เคยมีการนำเข้าในอันดับต้นและลำดับการนำเข้าลดลง เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน น้ำมันสำเร็จรูป ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ผ้าผืน และธุรกรรมพิเศษ

จากสินค้าทั้ง 50 รายการนี้ เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการนำเข้าของไทยจากประเทศสมาชิก อาฟต้าและประเทศนอกกลุ่มแล้ว สามารถจำแนกสินค้าเหล่านี้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้ (ตารางที่ 13)

1. สินค้าที่มีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสมาชิกอาฟต้าสูงขึ้น นั่นคือ หลังจากจัดตั้ง อาฟต้าในปีพ.ศ.2536 การลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศสมาชิก ทำให้ไทยหันมานำเข้าสินค้าเหล่านี้จากประเทศสมาชิกอาฟต้าแทนสินค้าจากประเทศนอกกลุ่มมากขึ้น สินค้ากลุ่มนี้ได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ ก๊าซธรรมชาติ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ หลอดภาพโทรทัศน์และส่วนประกอบ สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานพาหนะ ผลิตภัณฑ์ทำจากพลาสติก ถ่านหิน รยนต์นั่ง พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช กระจก และผลิตภัณฑ์กระจก เครื่องมือเครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ การทดสอบ กล้อง เลนส์ และอุปกรณ์ถ่ายรูป ถ่ายภาพยนตร์ กระจกแก้วและผลิตภัณฑ์ ด้ายและเส้นใย ผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆ ผลิตภัณฑ์ยาสูบ สบู่ ผงซักฟอกและเครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์เวชภัณฑ์และเภสัชกรรม เครื่องใช้และเครื่องตกแต่งภายในบ้านเรือน กาแฟ ชา เครื่องเทศ เครื่องดื่มประเภทน้ำแร่ น้ำอัดลม และสุรา ผลิตภัณฑ์กระจก

สินค้าในกลุ่มนี้เกือบทั้งหมดมีแหล่งการนำเข้าหลัก คือ ประเทศนอกกลุ่มสมาชิก อาฟต้า มีสินค้าเพียง 4 รายการเท่านั้นที่มีประเทศสมาชิกอาฟต้าเป็นแหล่งนำเข้าหลัก ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน ผลิตภัณฑ์ยาสูบ และกาแฟ ชาและเครื่องเทศ โดยสินค้า 4 รายการนี้เริ่มมี

ประเทศสมาชิกอาฟต้าเป็นแหล่งนำเข้าหลักหลังจากจัดตั้งอาฟต้าไปแล้วระยะหนึ่ง

เป็นที่น่าสังเกตว่าสินค้าที่มีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสมาชิกอาฟต้าสูงขึ้นเป็นส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าทุน และสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ทั้งนี้เป็นเพราะการลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศสมาชิกโดยเฉพาะการลดภาษีของไทยทำให้ไทยนำเข้าสินค้าเหล่านี้จากประเทศสมาชิกอาฟต้าในราคาที่ถูกลง

2. สินค้าที่มีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสมาชิกอาฟต้าลดลง ได้แก่ ไม้ซุง ไม้แปรรูป และผลิตภัณฑ์ น้ำมันสำเร็จรูป ไคโอค ทรานซิสเตอร์และอุปกรณ์กึ่งตัวนำ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ วงจรพิมพ์ และเนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค

สินค้ากลุ่มนี้ถึงแม้ว่าจะมีสัดส่วนการนำเข้าจากประเทศสมาชิกอาฟต้าลดลง แต่ส่วนใหญ่แล้วลดลงไม่มากนัก เพราะมีตลาดนอกกลุ่มเป็นแหล่งนำเข้าหลัก ยกเว้น ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ที่มีประเทศสมาชิกอาฟต้าเป็นแหล่งนำเข้าหลัก

อย่างไรก็ตามไม่ว่าสินค้าแต่ละกลุ่มจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร แต่เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการนำเข้าระหว่างปีพ.ศ.2535 และปีพ.ศ.2546 พบสินค้าเกือบทุกรายการมีมูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น ยกเว้น รถยนต์นั่งและส่วนประกอบ และอุปกรณ์จักรยานยนต์และรถจักรยานที่มีมูลค่าการนำเข้าลดลง ดังนั้น การลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศสมาชิกอาฟต้ามีผลทำให้มูลค่าการนำเข้าของไทยจากประเทศสมาชิกขยายตัวเพิ่มขึ้น

ลักษณะพิเศษของการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกอาฟต้า

จากการศึกษาของวิศาล และ คณะ (2539: 18-20) พบว่าการค้าระหว่างไทยและประเทศพัฒนาแล้วในอเมริกาเหนือ ยุโรปตะวันตก และญี่ปุ่น ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่อยู่ต่างกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม (Inter-industry Trade) โดยไทยจะสามารถผลิตสินค้าที่ใช้แรงงานมากในระดับต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศพัฒนาแล้วซึ่งมีค่าแรงงานสูง ขณะเดียวกันประเทศพัฒนาแล้วจะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าที่ใช้ปัจจัยทุนและเทคโนโลยีในระดับสูง ซึ่งความแตกต่างนี้จะทำให้ไทยได้ประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศ โดยการส่งออกสินค้าที่ผลิต

ตารางที่ 12 ลำดับสินค้านำเข้าสำคัญ 50 อันดับแรกของไทยจากอาฟต้า

(มูลค่า: ล้านบาท)

รายการ	2546		2541		2536		2535	
	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	1	56,292.30	2	34,003.80	4	13,727.80	4	15,325.00
แผงวงจรไฟฟ้า	2	55,949.70	3	23,086.00	6	6,736.90	6	7,445.70
เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	3	52,949.10	1	36,051.80	5	10,728.50	5	9,069.50
เคมีภัณฑ์	4	48,918.60	4	21,844.20	7	6,096.60	7	5,124.70
น้ำมันดิบ	5	37,809.80	12	7,448.40	3	17,589.70	3	17,530.10
ก๊าซธรรมชาติ	6	29,393.50	73	11.80	78	1.00	75	5.40
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	7	21,723.70	8	9,468.40	11	3,864.10	10	3,709.40
หลอดภาพโทรทัศน์และส่วนประกอบ	8	15,556.80	6	12,859.60	12	2,846.70	13	2,479.20
ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์	9	15,456.70	10	7,907.70	2	18,023.00	2	18,384.80
สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและ ผลิตภัณฑ์	10	13,822.60	15	6,024.20	16	1,713.40	17	1,362.40
ส่วนประกอบและอุปกรณ์ ยานพาหนะ	11	13,519.40	34	620.40	24	1,038.60	32	352.80
ผลิตภัณฑ์ทำจากพลาสติก	12	12,224.80	11	7,557.70	13	2,644.90	14	2,031.80
เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	13	9,988.50	14	6,921.50	8	5,145.50	9	4,519.50
น้ำมันสำเร็จรูป	14	9,274.30	7	10,434.00	1	28,079.20	1	25,816.40
สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและ กึ่งสำเร็จรูป	15	8,771.60	9	8,100.70	22	1,188.70	16	1,575.10
ถ่านหิน	16	8,744.70	28	1,544.00	32	442.70	34	316.60
รถยนต์นั่ง	17	8,644.00	52	218.20	52	55.90	48	99.30
พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	18	7,724.50	17	3,294.00	23	1,051.60	22	1,005.70
ไดโอด ทรานซิสเตอร์และอุปกรณ์กึ่ง ตัวนำ	19	6,151.90	16	4,568.50	21	1,348.50	19	1,129.60
กระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษ	20	5,990.60	19	3,158.60	15	1,836.40	18	1,293.90
เครื่องมือ เครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การทดสอบ	21	5,209.10	21	2,753.40	29	621.90	30	419.60
ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์	22	5,074.30	25	1,822.20	14	2,259.40	11	2,638.70
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	23	4,937.70	18	3,279.30	9	5,065.90	8	4,541.00
เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด	24	4,738.60	5	19,139.40	18	1,463.80	26	649.00

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(มูลค่า: ล้านบาท)

รายการ	2546		2541		2536		2535	
	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า
ลวดและสายเคเบิล	25	4,669.30	13	7,234.60	19	1,369.30	25	712.50
กล้อง เลนส์และอุปกรณ์การถ่ายรูป	26	4,005.20	29	1,497.80	48	85.20	56	44.00
ผลิตภัณฑ์โลหะ	27	3,685.20	20	2,849.70	26	808.90	24	766.50
สื่อบันทึกข้อมูล ภาพ เสียง	28	3,496.60	59	131.70	49	80.90	46	107.90
กระจก แก้ว และผลิตภัณฑ์	29	3,118.60	33	922.90	28	694.10	29	432.40
เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่ง	30	3,100.60	24	1,854.00	17	1,550.90	21	1,040.00
วงจรพิมพ์	31	3,076.90	22	2,724.60	25	885.60	23	822.30
วัสดุและอุปกรณ์สำนักงาน	32	2,819.10	48	266.20	39	192.20	41	163.30
ผ้าและเส้นใย	33	2,711.90	23	2,257.10	27	729.00	27	602.00
ผ้าผืน	34	2,624.10	27	1,742.50	20	1,364.90	15	1,610.10
ธุรกรรมพิเศษ	35	2,268.80	26	1,768.30	10	4,967.30	12	2,611.40
สัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์	36	2,195.20	30	1,237.20	38	202.30	35	261.80
ผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ	37	2,116.30	40	363.20	33	296.40	42	160.50
ผลิตภัณฑ์ยาสูบ	38	2,106.40	37	454.50	73	11.90	59	27.20
สบู่น้ำมันฟอกและเครื่องสำอาง	39	1,567.10	50	232.10	57	38.20	55	55.20
วัสดุทำจากยาง	40	1,369.70	32	988.60	35	231.00	38	220.80
ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม	41	1,230.60	38	397.60	37	215.50	39	210.70
ส่วนประกอบและอุปกรณ์	42	1,059.00	71	28.20	50	73.50	44	119.90
เครื่องใช้และเครื่องตกแต่งภายใน	43	1,048.30	44	316.70	43	115.30	51	78.40
เรือและสิ่งก่อสร้างลอยน้ำ	44	1,023.50	31	1,046.80	40	183.80	20	1,040.50
กาแฟ ชา เครื่องเทศ	45	1,011.40	53	189.30	61	24.50	61	22.50
เครื่องดื่มประเภทน้ำแร่ น้ำอัดลม	46	983.80	68	62.30	74	11.00	73	7.20
ผลิตภัณฑ์กระดาษ	47	882.70	43	320.70	59	32.00	67	20.40
ข้าวและผลิตภัณฑ์จากแป้ง	48	869.60	41	352.10	44	98.60	49	84.80
เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค	49	781.40	35	552.40	31	453.10	28	537.90
เชื้อเพลิงอื่นๆ	50	750.90	54	188.70	30	506.40	31	366.40

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2547)

ตารางที่ 13 สัดส่วนการนำเข้าสินค้าสำคัญ 50 อันดับแรกของไทยจากสมาชิกอาฟต้า และ
ประเทศนอกกลุ่มอาฟต้า

(สัดส่วน: ร้อยละ)

รายการ	2546		2541		2536		2535	
	อาฟต้า	นอก	อาฟต้า	นอก	อาฟต้า	นอก	อาฟต้า	นอก
	กลุ่ม		กลุ่ม		กลุ่ม		กลุ่ม	
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ	31.86	68.14	39.16	60.84	31.67	68.33	39.49	60.51
ส่วนประกอบ								
แผงวงจรไฟฟ้า	22.80	77.20	15.50	84.50	13.83	86.17	20.19	79.81
เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	19.11	80.89	18.42	81.58	10.22	89.78	11.42	88.58
เคมีภัณฑ์	20.95	79.05	15.78	84.22	7.45	92.55	6.87	93.13
น้ำมันดิบ	12.69	87.31	6.21	93.79	38.49	61.51	38.06	61.94
ก๊าซธรรมชาติ	99.94	0.06	59.30	40.70	0.51	99.49	36.24	63.76
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	6.54	93.46	5.58	94.42	2.24	97.76	2.53	97.47
หลอดภาพโทรทัศน์และส่วนประกอบ	41.10	58.90	36.26	63.74	34.06	65.94	33.94	66.06
ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์	74.82	25.18	78.18	21.82	91.10	8.90	95.13	4.87
สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	14.09	85.91	10.81	89.19	6.53	93.47	5.92	94.08
ส่วนประกอบและอุปกรณ์ ยานพาหนะ	12.99	87.01	4.63	95.37	2.55	97.45	1.28	98.72
ผลิตภัณฑ์จากพลาสติก	17.87	82.13	18.79	81.21	13.73	86.27	11.49	88.51
เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	23.48	76.52	34.69	65.31	26.34	73.66	24.96	75.04
น้ำมันสำเร็จรูป	30.00	70.00	59.51	40.49	73.19	26.81	71.09	28.91
สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป	20.74	79.26	24.59	75.41	6.66	93.34	7.25	92.75
ถ่านหิน	93.31	6.69	75.39	24.61	35.99	64.01	41.56	58.44
รถยนต์นั่ง	53.72	46.28	4.44	95.56	0.15	99.85	0.44	99.56
พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	9.92	90.08	7.62	92.38	5.31	94.69	4.95	95.05
ไดโอด ทรานซิสเตอร์และอุปกรณ์กึ่งตัวนำ	20.57	79.43	24.88	75.12	25.85	74.15	27.91	72.09
กระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษ	25.59	74.41	23.69	76.31	15.13	84.87	12.09	87.91
เครื่องมือ เครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์	9.14	90.86	9.19	90.81	3.96	96.04	3.29	96.71
การแพทย์ การทดสอบ								
ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์	13.95	86.05	7.84	92.16	13.49	86.51	16.62	83.38
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	2.78	97.22	4.17	95.83	5.26	94.74	5.10	94.90
เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด	9.58	90.42	34.63	65.37	13.02	86.98	6.75	93.25
ลวดและสายเคเบิล	18.87	81.13	28.54	71.46	19.27	80.73	11.99	88.01

ตารางที่ 13 (ต่อ)

(สัดส่วน: ร้อยละ)

รายการ	2546		2541		2536		2535	
	อาฟต้า	นอก กลุ่ม	อาฟต้า	นอก กลุ่ม	อาฟต้า	นอก กลุ่ม	อาฟต้า	นอก กลุ่ม
กล้อง เลนส์และอุปกรณ์								
การถ่ายรูป ถ่ายภาพยนตร์	32.37	67.63	25.33	74.67	3.39	96.61	2.48	97.52
ผลิตภัณฑ์โลหะ	9.68	90.32	11.15	88.85	5.34	94.66	5.66	94.34
สื่อบันทึกข้อมูล ภาพ เสียง	63.83	36.17	1.35	98.65	8.83	91.17	14.45	85.55
กระจก แก้ว และผลิตภัณฑ์	27.70	72.30	13.63	86.37	17.49	82.51	12.34	87.66
เครื่องเพชรพลอย อัญมณี	3.57	96.43	5.06	94.94	5.33	94.67	4.49	95.51
เงินแท่งและทองคำ								
วงจรพิมพ์	5.40	84.60	19.91	80.09	26.16	73.84	24.95	75.05
วัสดุและอุปกรณ์สำนักงาน	27.10	72.90	6.14	93.86	9.03	90.97	9.53	90.47
ด้ายและเส้นใย	5.91	94.09	6.44	93.56	3.42	96.58	2.44	97.56
ผ้าผืน	5.69	94.31	5.06	94.94	5.24	94.76	6.80	93.20
ธุรกรรมพิเศษ	6.52	93.48	5.75	94.25	17.51	82.49	10.75	89.25
สัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์	10.13	89.87	7.75	92.25	1.45	98.55	2.15	97.85
ผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ	32.11	67.89	11.92	88.08	19.64	80.36	12.51	87.49
ผลิตภัณฑ์ยาสูบ	77.27	22.73	41.68	58.32	1.23	98.77	3.79	96.21
สบู่ ผงซักฟอกและ	18.22	81.78	6.68	93.32	2.38	97.62	4.39	95.61
เครื่องสำอาง								
วัสดุทำจากยาง	12.47	87.53	20.01	79.99	10.55	89.45	11.44	88.56
ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและ	4.30	95.70	2.60	97.40	2.38	97.62	2.41	97.59
เภสัชกรรม								
ส่วนประกอบและอุปกรณ์	25.22	74.78	1.35	8.65	1.16	98.84	2.43	97.57
จักรยานยนต์ และ								
เครื่องใช้และเครื่องตกแต่ง	17.76	82.24	15.19	84.81	7.96	92.04	5.88	94.12
ภายในบ้านเรือน								
เรือและสิ่งก่อสร้างลอยน้ำ	10.04	89.96	26.16	73.84	6.11	93.89	29.87	70.13
กาแฟ ชา เครื่องเทศ	65.53	34.47	41.95	58.05	11.52	88.48	11.96	88.04
เครื่องดื่มประเภทน้ำแร่	15.61	84.39	2.96	97.04	0.28	99.72	0.21	99.79
น้ำอัดลมและสุรา								
ผลิตภัณฑ์กระดาษ	25.68	74.32	15.70	84.30	3.02	96.98	2.40	97.60
ข้าวและผลิตภัณฑ์จากแป้ง	43.74	56.26	45.27	54.73	29.26	70.74	29.40	70.60
เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค	20.77	79.23	27.59	72.41	39.41	60.59	40.58	59.42
เชื้อเพลิงอื่น ๆ	14.01	85.99	8.19	91.81	34.48	65.52	25.71	74.29

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2547)

โดยใช้แรงงานมากไปยังประเทศพัฒนาแล้วเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้านำเข้าซึ่งมีการผลิตโดยใช้ปัจจัยทุนและเทคโนโลยีสูง ขณะเดียวกันการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนได้มักเป็นไปตามทฤษฎีที่กล่าวถึง Intra-industry Trade หรือการค้าระหว่างประเทศของสินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันมากกว่า โดยจะเกิดขึ้นได้ในประเทศคู่ค้าที่มีระดับการพัฒนาเศรษฐกิจหรือทรัพยากรการผลิตที่คล้ายคลึงกัน แต่สินค้าที่กระทำการค้ากันมักเป็นสินค้ากลุ่มเดียวกันที่มีลักษณะแตกต่างกันบ้าง (Differentiated Products) หรือเป็นสินค้าที่กระบวนการผลิตประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ซึ่งสินค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่จะพบในสินค้าอุตสาหกรรมที่มีกรรมวิธีการผลิตที่ซับซ้อนหรือมีเทคโนโลยีการผลิตสูง แต่จะพบน้อยในสินค้าเกษตรกรรมหรือสินค้าอุปโภคบริโภคดั้งเดิมที่มีความเป็นมาตรฐานเหมือนกัน

สินค้าที่มีการค้าภายในอุตสาหกรรมเดียวกันสูงกับประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีการขยายตัวของการส่งออกในอัตราสูงภายหลังปีพ.ศ.2538 ได้แก่ ผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์สำนักงาน ผลิตภัณฑ์และชิ้นส่วนสินค้าโทรคมนาคม ผลิตภัณฑ์ยาง และผลิตภัณฑ์พลาสติก ซึ่งสอดคล้องกับรายการสินค้าส่งออกและนำเข้าของไทยจากอาเซียน 50 อันดับแรกในตารางที่ 8 และ 11 ที่มีสินค้าบางรายการซ้ำกันระหว่างสินค้าส่งออกและสินค้านำเข้าที่สำคัญ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่นๆ ผลิตภัณฑ์พลาสติก กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ และอุปกรณ์กึ่งตัวนำ ทรานซิสเตอร์และไดโอด เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะส่วนใหญ่แล้วสินค้าเหล่านี้มีการลงทุนจากต่างประเทศในระดับสูง โดยเป็นการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นที่ให้ไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออก ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชีย คือ เกาหลีใต้ ฮ่องกง และประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย

ขณะเดียวกันมีสินค้านำเข้าและส่งออกระหว่างไทยกับประเทศในกลุ่มที่มีการค้าภายในอุตสาหกรรมเดียวกันต่ำ ได้แก่ ประเภทแรก สินค้าเกษตรแปรรูป เช่น ข้าว อาหารทะเลแปรรูป และอาหารสัตว์ ประเภทที่สอง สินค้าที่ผลิตโดยใช้แรงงานมาก เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้าหรือผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด โดยจะเห็นได้ว่ารายการสินค้าเหล่านี้สอดคล้องกับข้อมูลในตารางที่ 8 และ 11 อีกเช่นเดียวกัน เนื่องจากไม่พบสินคารายการเหล่านี้ซ้ำกันในสินค้านำเข้าและสินค้าส่งออก 50 อันดับแรก

โดยสรุปแล้วสินค้าที่มีการค้ากันมากระหว่างไทยกับประเทศกลุ่มสมาชิกอาฟต้า ส่วนใหญ่จะเป็นการค้าภายในอุตสาหกรรมเดียวกัน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมในกลุ่ม ผลิตภัณฑ์และชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าซึ่งมีการลงทุนจากต่างประเทศเกี่ยวข้องมาก

สภาพเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาฟต้าและสถานะการค้าระหว่างไทย กับประเทศสมาชิกอาฟต้า 5 ประเทศ

ประเทศบรูไนดารุสซาลาม

ระบบเศรษฐกิจของบรูไนเป็นแบบตลาดเสรี ภายใต้ความดูแลของรัฐ รายได้หลักของบรูไนมาจากน้ำมัน (ประมาณร้อยละ 48) และก๊าซธรรมชาติ (ประมาณร้อยละ 43) บรูไนนับเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่อันดับ 4 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากอินโดนีเซีย เวียดนาม และมาเลเซีย คือประมาณ 2 แสนบาร์เรลต่อวัน และผลิตก๊าซธรรมชาติได้เป็นอันดับ 4 ของโลก ประมาณ 1.2 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน ด้วยเหตุนี้ มูลค่าการค้าของบรูไนจึงเกินดุลอยู่ตลอดเวลา บรูไนมีอุตสาหกรรมอื่นนอกเหนือจากอุตสาหกรรมน้ำมันอยู่บ้าง อาทิ การผลิตอาหาร และเครื่องมือ การผลิตเสื้อผ้า เพื่อส่งออกไปยังกลุ่มประเทศในยุโรปและอเมริกา ทั้งนี้รัฐบาลบรูไนมุ่งที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการแปรรูปอาหารและผลิตเครื่องดื่ม เสื้อผ้า และสิ่งทอ เครื่องเรือนจากไม้ วัสดุก่อสร้างที่ไม่ใช่โลหะ การผลิตแก้วเพื่อใช้ทำกระจกรถยนต์ อย่างไรก็ดี บรูไนยังคงประสบกับอุปสรรคต่างๆ ในการพัฒนาอุตสาหกรรม อาทิ การขาดแคลนช่างฝีมือ และตลาดภายในประเทศที่มีขนาดเล็ก ประกอบกับบรูไนไม่มีแรงงานในประเทศเพียงพอและต้องอาศัยแรงงานจากต่างประเทศเป็นหลัก ประเทศคู่ค้าที่สำคัญในการส่งออกของบรูไน ได้แก่ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 38.94), อาเซียน (ร้อยละ 29.19), ออสเตรเลีย (ร้อยละ 10.30) และเกาหลีใต้ (ร้อยละ 6.9) โดยมีสินค้าส่งออกที่สำคัญ คือ น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ และเครื่องนุ่งห่ม ส่วนประเทศคู่ค้าที่สำคัญในการนำเข้าของบรูไน ได้แก่ อาเซียน (ร้อยละ 34), สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 31) และสหภาพยุโรป (ร้อยละ 9) โดยมีสินค้านำเข้าสำคัญเป็นสินค้าประเภทเครื่องจักรอุตสาหกรรม รถยนต์ เครื่องมือ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ และสินค้าเกษตร อาทิ ข้าวและผลไม้ (กองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, 2548)

การค้าระหว่างไทยกับบรูไนในแต่ละปีขยายตัวไม่มากนัก ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2542-2546) การค้าระหว่างไทยกับบรูไน มีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 16,726.18 ล้านบาท (ตารางที่ 14) โดยไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบดุลการค้ามาตลอดเนื่องจากสินค้าที่ไทยนำเข้าจากบรูไนส่วนใหญ่ คือ น้ำมัน

และผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ซึ่งมีมูลค่ามากกว่าสินค้าออกของไทยที่เป็นสินค้าเกษตร

จากตารางที่ 15 การค้าระหว่างไทยและบรูไนในช่วงดังกล่าวนี้ เมื่อคิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยจะพบว่ามีการค้าร้อยละ 0.30 ของมูลค่าการค้ารวมของไทย หรือร้อยละ 1.68 ของมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับสมาชิกอาฟต้า บรูไนจึงเป็นคู่ค้าของไทยและมีการขยายตัวในอัตรา ร้อยละ 41.73 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ

ในการส่งออกของไทยไปบรูไนมีสัดส่วนโดยเฉลี่ยร้อยละ 0.06 ของมูลค่าการส่งออกรวมของไทย หรือประมาณร้อยละ 0.31 ของมูลค่าการส่งออกไปอาฟต้า ซึ่งเป็นสัดส่วนการส่งออกที่น้อยกว่าการส่งออกไปประเทศสมาชิกอาฟต้าอื่นๆ และมีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 2.24 ต่อปี และสินค้าออกที่สำคัญไปบรูไน ได้แก่ ข้าว รถยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ ปูนซีเมนต์ ผลิตภัณฑ์เซรามิก ผลิตภัณฑ์พลาสติก เสื้อผ้าสำเร็จรูป และผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง

และด้านการนำเข้าของไทยจากบรูไนมีสัดส่วนโดยเฉลี่ยร้อยละ 0.57 ของมูลค่าการนำเข้ารวมของไทย หรือประมาณร้อยละ 3.44 ของมูลค่าการนำเข้าจากสมาชิกอาฟต้า ซึ่งเป็นการนำเข้าที่น้อยกว่าการนำเข้าจากประเทศสมาชิกอาฟต้าอื่นๆ และมีอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 54.63 ต่อปี และสำหรับสินค้าไทยนำเข้าจากบรูไนส่วนใหญ่จะเป็นน้ำมันดิบเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.20)

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าระหว่างไทยกับบรูไน ที่สำคัญคือปัญหาด้านการขนส่งสินค้า ซึ่งจะต้องมีการขนส่งผ่านทางสิงคโปร์ก่อนทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง ประกอบกับประเภทของเรือที่ใช้บรรทุกสินค้าในการส่งออกและนำเข้ามีความแตกต่างกัน โดยสินค้าที่ไทยนำเข้าจาก บรูไนส่วนใหญ่จะเป็นน้ำมันดิบ ซึ่งต้องใช้เรือขนส่งน้ำมันโดยเฉพาะจึงไม่มีสินค้าในเที่ยวขากลับ นอกจากนั้นบรูไนมีข้อจำกัดทางการค้าที่เคร่งครัดมากเกี่ยวกับ การกำหนดข้อบังคับในการนำเข้าสินค้าประเภทอาหาร ซึ่งจะต้องเป็นอาหารฮาลาลที่ผ่านการตรวจสอบและได้รับการรับรองจากกระทรวงศาสนาและกระทรวงอุตสาหกรรมของบรูไนแล้วเท่านั้น (สำนักเอเชีย ตะวันออก, 2547)

ประเทศอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ มะพร้าว น้ำมันปาล์ม เครื่องเทศ กาแฟ

ตารางที่ 14 การค้าระหว่างไทยกับสมาชิกอาฟต้าปี พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2546

(มูลค่า: ล้านบาท)

(สัดส่วน: ร้อยละ)

	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2546
ไทย-สมาชิกอาฟต้า					
ส่งออก	411,639.30	536,909.70	557,801.10	582,130.30	684,947.70
นำเข้า	302,359.90	415,225.60	445,931.10	467,276.50	521,924.10
มูลค่าการค้า	713,999.20	952,135.30	1,003,732.20	1,049,406.80	1,206,871.80
ดุลการค้า	109,279.40	121,684.10	111,870.00	114,853.80	163,023.60
สัดส่วนการส่งออก	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
สัดส่วนการนำเข้า	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
สัดส่วนการค้า	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
ไทย-บรูไน					
ส่งออก	1,591.20	1,616.90	1,659.80	1,710.70	1,738.70
นำเข้า	5,644.50	19,746.70	17,192.30	19,371.50	13,358.60
มูลค่าการค้า	7,235.70	21,363.60	18,852.10	21,082.20	15,097.30
ดุลการค้า	-4,053.30	-18,129.80	-15,532.50	-17,660.80	-11,619.90
สัดส่วนการส่งออก	0.39	0.30	0.30	0.29	0.25
สัดส่วนการนำเข้า	1.87	4.76	3.86	4.15	2.56
สัดส่วนการค้า	1.01	2.24	1.88	2.01	1.25
ไทย-อินโดนีเซีย					
ส่งออก	36,748.00	53,769.60	60,529.40	72,056.30	94,205.10
นำเข้า	41,876.00	51,969.60	60,528.30	66,895.20	73,721.50
มูลค่าการค้า	78,624.00	105,739.20	121,057.70	138,951.50	167,926.60
ดุลการค้า	-5,128.00	1,800.00	1.10	5,161.10	20,483.60
สัดส่วนการส่งออก	8.93	10.01	10.85	12.38	13.75
สัดส่วนการนำเข้า	13.85	12.52	13.57	14.32	14.12
สัดส่วนการค้า	11.01	11.11	12.06	13.24	13.91
ไทย-มาเลเซีย					
ส่งออก	80,458.30	112,808.00	120,983.40	121,628.10	160,508.40
นำเข้า	95,219.10	134,616.70	136,691.00	156,369.80	187,617.10
มูลค่าการค้า	175,677.40	247,424.70	257,674.40	277,997.90	348,125.50
ดุลการค้า	-14,760.80	-21,808.70	-15,707.60	-34,741.70	-27,108.70
สัดส่วนการส่งออก	19.55	21.01	21.69	20.89	23.43

ตารางที่ 14 (ต่อ)

(มูลค่า: ล้านบาท)

(สัดส่วน: ร้อยละ)

	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2546
สัดส่วนการนำเข้า	31.49	32.42	30.65	33.46	35.95
สัดส่วนการค้า	24.60	25.99	25.67	26.49	28.85
ไทย-ฟิลิปปินส์					
ส่งออก	35,087.10	43,452.00	51,356.00	54,696.90	67,197.80
นำเข้า	30,934.00	44,714.90	50,085.00	46,229.60	56,013.70
มูลค่าการค้า	66,021.10	88,166.90	101,441.00	100,926.50	123,211.50
ดุลการค้า	4,153.10	-1,262.90	1,271.00	8,467.30	11,184.10
สัดส่วนการส่งออก	8.52	8.09	9.21	9.40	9.81
สัดส่วนการนำเข้า	10.23	10.77	11.23	9.89	10.73
สัดส่วนการค้า	9.25	9.26	10.11	9.62	10.21
ไทย-สิงคโปร์					
ส่งออก	192,177.00	241,870.20	233,070.90	238,241.20	243,109.20
นำเข้า	113,039.00	137,050.00	126,624.10	124,682.80	135,321.00
มูลค่าการค้า	305,216.00	378,920.20	359,695.00	362,924.00	378,430.20
ดุลการค้า	79,138.00	104,820.20	106,446.80	113,558.40	107,788.20
สัดส่วนการส่งออก	46.69	45.05	41.78	40.93	35.49
สัดส่วนการนำเข้า	37.39	33.01	28.40	26.68	25.93
สัดส่วนการค้า	42.75	39.80	35.84	34.58	31.36
ไทย-สมาชิก 5					
ประเทศ					
ส่งออก	346,061.60	453,516.70	467,599.50	488,333.20	566,759.20
นำเข้า	286,712.60	388,097.90	391,120.70	413,548.90	466,031.90
มูลค่าการค้า	632,774.20	841,614.60	858,720.20	901,882.10	1,032,791.10
ดุลการค้า	59,349.00	65,418.80	76,478.80	74,784.30	100,727.30
สัดส่วนการส่งออก	84.07	84.47	83.83	83.89	82.74
สัดส่วนการนำเข้า	94.82	93.47	87.71	88.50	89.29
สัดส่วนการค้า	88.62	88.39	85.55	85.94	85.58

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2547)

ตารางที่ 15 การค้าระหว่างประเทศโดยเฉลี่ยของไทยกับสมาชิกอาเซียนในช่วงปีพ.ศ.2542-2546
(หน่วย: ร้อยละ)

ประเทศคู่ค้า	สัดส่วนเฉลี่ย			การเปลี่ยนแปลงโดยเฉลี่ย		
	ไทย ส่งออก	ไทย นำเข้า	มูลค่า การค้า	ไทย ส่งออก	ไทย นำเข้า	มูลค่า การค้า
โลก	100.00	100.00	100.00	7.90	12.07	10.36
(อาเซียน)	(100.00)	(100.00)	(100.00)			
บรูไน	0.06	0.57	0.30	2.24	54.63	41.73
	(0.31)	(3.44)	(1.68)			
อินโดนีเซีย	2.20	2.25	2.22	27.17	15.32	21.15
	(11.18)	(13.68)	(12.27)			
มาเลเซีย	4.18	5.39	4.76	19.99	19.32	19.52
	(21.31)	(32.80)	(26.32)			
ฟิลิปปินส์	1.77	1.74	1.75	17.85	17.51	17.54
	(9.01)	(10.57)	(9.69)			
สิงคโปร์	8.19	4.97	6.64	6.62	5.16	6.06
	(41.99)	(30.28)	(36.86)			
รวม 5 ประเทศ	16.39	14.91	15.68	13.66	13.64	13.64
	(83.80)	(90.76)	(86.82)			

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นสัดส่วนการค้าของไทยกับประเทศต่างๆ ต่อการค้าของไทย
กับอาเซียน

ที่มา: คำนวณจากตารางที่ 14

โกโก้และยางพารา ประเทศคู่ค้าที่สำคัญในการส่งออกของอินโดนีเซีย ได้แก่ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ และฮ่องกง โดยมีสินค้าส่งออกที่สำคัญ คือ น้ำมันปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม แร่ธาตุ ถ่านหิน ผลิตภัณฑ์จากไม้ กระดาษ น้ำมันปาล์ม กาแฟ ยาสูบ โกโก้ เครื่องเทศ ยางและผลิตภัณฑ์ ปลาและปลาหมึกแช่เย็นและแช่แข็ง สิ่งทอ เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ อุปกรณ์สื่อสาร โทรคมนาคม เคมีภัณฑ์ ส่วนประเทศคู่ค้าที่สำคัญในการนำเข้าของอินโดนีเซีย ได้แก่ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ จีน และออสเตรเลีย โดยสินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ น้ำมัน เหล็ก ท่อเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก สิ่งทอ เคมีภัณฑ์ อะไหล่รถยนต์และรถจักรยานยนต์ เครื่องจักรเครื่องกล เชื้อกระดาษ พลาสติกและผลิตภัณฑ์ เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า ข้าว เป็นต้น (กองเอเชียตะวันออก, 2548)

การค้าระหว่างไทยกับอินโดนีเซียในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2542-2546) การค้าระหว่างไทยกับอินโดนีเซียมีค่าเฉลี่ยปีละ 122,459.80 ล้านบาท (ตารางที่ 14) โดยไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้า อินโดนีเซียเป็นส่วนใหญ่ (ยกเว้นในปีพ.ศ.2542) โดยในปีพ.ศ.2546 ไทยเกินดุลมากที่สุด 20,483.60 ล้านบาท

จากตารางที่ 15 จะพบว่าในช่วงปีพ.ศ.2542 ถึงพ.ศ.2546 ไทยได้มีการค้ากับอินโดนีเซียคิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 2.22 ของมูลค่าการค้ารวมของไทย หรือประมาณร้อยละ 12.27 ของมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับสมาชิกอาฟต้า และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 21.15 ต่อปี

ซึ่งในช่วงดังกล่าวนี้ การส่งออกของไทยไปอินโดนีเซียมีสัดส่วนเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 2.20 ของมูลค่าการส่งออกรวมของไทย หรือประมาณ ร้อยละ 11.18 ของมูลค่าการส่งออกของไทยไปอาฟต้า โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 27.17 ต่อปี และสินค้าออกสำคัญที่ไทยส่งไปอินโดนีเซีย ได้แก่ รถยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ น้ำตาลทราย น้ำมันดิบ ข้าว เม็ดพลาสติก เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ และเหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ทางด้านการนำเข้า ไทยได้นำเข้าจากอินโดนีเซียเป็นสัดส่วนเฉลี่ย ร้อยละ 2.25 ของมูลค่าการนำเข้ารวมของไทย หรือประมาณร้อยละ 13.68 ของมูลค่าการนำเข้าจากสมาชิกอาฟต้า โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 27.17 ต่อปี และสินค้าที่ไทยนำเข้าจากอินโดนีเซียที่สำคัญได้แก่ น้ำมันดิบ เคมีภัณฑ์ สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป ถ่านหิน สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ และเครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าระหว่างไทยกับอินโดนีเซีย ได้แก่ ความยุ่งยาก ของกระบวนการนำเข้าสินค้าของอินโดนีเซีย ซึ่งทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ประเภทสินค้าและอุตสาหกรรมของไทยและอินโดนีเซียมีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นการจับคู่ที่จะซื้อขาย หรือร่วมลงทุนกัน เป็นไปได้ค่อนข้างยากในทางปฏิบัติ (สำนักเอเชียตะวันออก, 2547)

ประเทศมาเลเซีย

มาเลเซียมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ ดินบุก ไม้ ทองแดง เหล็กและบอไซด์ โดยมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือ ยางพารา น้ำมันปาล์ม โกโก้ ข้าว พริกไทย และสับปะรด สำหรับโครงสร้างการผลิตในปัจจุบันของมาเลเซีย ส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคอุตสาหกรรม โดยมีอุตสาหกรรมหลัก คือ อุตสาหกรรม เครื่องไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ปิโตรเลียม สิ่งทอ ยางพารา และรถยนต์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศที่เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของมาเลเซีย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และไทย โดยมีสินค้าส่งออกที่สำคัญ คือ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 61) น้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ (ร้อยละ 6.7) เคมีภัณฑ์ สิ่งทอ น้ำมันปาล์ม และยางพารา ส่วนประเทศที่เป็นแหล่งนำเข้ารายสำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป สิงคโปร์ จีน และไทย โดยมีสินค้านำเข้ารายสำคัญ คือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ เคมีภัณฑ์ และอาหาร (กองเอเชียตะวันออก, 2548)

การค้าระหว่างไทยกับมาเลเซียในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2542-2546) การค้าระหว่างไทยกับมาเลเซียมีค่าเฉลี่ยปีละ 261,379.98 ล้านบาท โดยไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ามาโดยตลอด (ตารางที่ 14) ในช่วงดังกล่าวนี้ การค้าระหว่างไทยและมาเลเซียมีสัดส่วนของมูลค่าการค้าประมาณร้อยละ 4.76 ของมูลค่าการค้ารวมของไทย หรือประมาณ ร้อยละ 26.32 ของมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับสมาชิกอาฟต้า มาเลเซียจึงเป็นคู่ค้าของไทยที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 ในอาฟต้า และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 19.52 ต่อปี

ซึ่งมีสัดส่วนการส่งออกไปมาเลเซีย ร้อยละ 4.18 ของมูลค่าการส่งออกรวมของไทย หรือประมาณร้อยละ 21.31 ของมูลค่าการส่งออกของไทยไปอาฟต้า และมีการขยายตัวในอัตรา ร้อยละ 19.99 ต่อปี โดยมีการส่งออกในรายการสินค้าที่สำคัญ เช่น ยางพารา เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ รถยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ และข้าว

ทางการนำเข้าของไทยจากมาเลเซียนั้นมีสัดส่วน ร้อยละ 5.39 ของมูลค่าการนำเข้ารวมของไทย หรือประมาณ ร้อยละ 32.80 ของมูลค่าการนำเข้าจากสมาชิกอาฟต้า และมีอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ย ร้อยละ 19.32 ต่อปี ซึ่งเป็นการนำเข้าที่มากกว่าการนำเข้าจากประเทศสมาชิกอาฟต้าอื่นๆ และในช่วงดังกล่าวนี้ได้มีการนำเข้าในรายการสินค้าที่สำคัญ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ น้ำมันดิบ และหลอดภาพโทรทัศน์ (ตารางที่ 15)

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าระหว่างไทยกับมาเลเซีย เกิดจากการที่มาเลเซียมีมาตรการเข้มงวดกับการนำเข้าสินค้าจากไทย ทั้งในด้านมาตรฐานของสินค้าและด้านการขนส่ง เช่น ผลไม้ไทยต้องปิดฉลากบนสินค้า ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนและทำให้เกิดความล่าช้าในการขนส่ง เป็นต้น นอกจากนี้มาเลเซียยังมีสินค้าหลายชนิดที่คล้ายคลึงกับไทย และต้องแข่งขันกันในการส่งออก ได้แก่ ดินบุก ยางพารา แผงวงจรไฟฟ้า และเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะมีปัญหาในการแข่งขันกันแล้ว ยังก่อให้เกิดการกีดกันการค้าระหว่างกัน รวมถึงปัญหาการลักลอบขนสินค้าบริเวณชายแดนอีกด้วย (สำนักเอเชียตะวันออก, 2547)

ประเทศฟิลิปปินส์

หลังจากปีพ.ศ.2540 ฟิลิปปินส์มีนโยบายทางเศรษฐกิจซึ่งมุ่งเน้นการปฏิรูปการเพิ่มศักยภาพในการผลิต และโครงสร้างทางเศรษฐกิจ อาทิ การลดอัตราภาษีศุลกากร และการลดค่าไฟฟ้า ส่งผลให้เกิดการเติบโตของภาคการบริการ ภาคอุตสาหกรรม และการฟื้นตัวของภาคเกษตรกรรม ประมง และป่าไม้ รวมทั้งความเติบโตในการผลิต สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน สิงคโปร์ เนเธอร์แลนด์ และฮ่องกง ยังคงเป็นตลาดที่สำคัญของสินค้าส่งออกของฟิลิปปินส์ โดยสินค้าส่งออกที่สำคัญของฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน ประกอบด้วย เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เสื้อผ้า ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว และเคมีภัณฑ์ ส่วนแหล่งสินค้านำเข้าที่สำคัญของฟิลิปปินส์ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ จีน และฮ่องกง โดยมีสินค้านำเข้าที่สำคัญ คือ วัตถุดิบสำเร็จรูป เครื่องจักรกลไฟฟ้าและอุปกรณ์โทรคมนาคม ชิ้นส่วนสำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้า และน้ำมันดิบ (กองเอเชียตะวันออก, 2548)

การค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2542-2546) มีค่าเฉลี่ยปีละ 95,953.40 ล้านบาท (ตารางที่ 14) โดยไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้าเป็นส่วนใหญ่ (ยกเว้นปีพ.ศ.2543)

สำหรับมูลค่าการค้าเฉลี่ยของไทยที่มีต่อฟิลิปปินส์ในช่วงนี้มีสัดส่วนประมาณ ร้อยละ 1.75 ของมูลค่าการค้ารวมของไทย หรือประมาณ ร้อยละ 9.69 ของมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับสมาชิก อาฟต้า ฟิลิปปินส์จึงเป็นคู่ค้าของไทยที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 4 ในอาฟต้า

และมีสัดส่วนการส่งออกของไทยไปฟิลิปปินส์ ร้อยละ 1.77 ของมูลค่าการส่งออกรวมของไทย หรือประมาณ ร้อยละ 9.01 ของมูลค่าการส่งออกของไทยไปอาฟต้า และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 17.85 ต่อปี ซึ่งประกอบด้วยสินค้าออกที่สำคัญ เช่น แผงวงจรไฟฟ้า รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องสำอาง สบู่และผลิตภัณฑ์รักษาผิว ข้าว และเมล็ดพลาสติก

ทางด้านการนำเข้านั้น ไทยได้มีการนำเข้าจากฟิลิปปินส์เป็นสัดส่วนเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 1.74 ของมูลค่าการนำเข้ารวมของไทย หรือประมาณ ร้อยละ 10.57 ของมูลค่าการนำเข้าของไทย จากสมาชิกอาฟต้า ซึ่งมีอัตราการขยายตัวสูงถึง ร้อยละ 17.51 ต่อปี และสินค้าที่ไทยนำเข้าจากฟิลิปปินส์ที่สำคัญ ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานพาหนะ รถยนต์นั่ง เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ และลวด และสายเคเบิล (ตารางที่ 15)

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ เกิดจากฟิลิปปินส์มีระเบียบควบคุมการนำเข้าสินค้าหลายประเภท และมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตนำเข้า อีกทั้งยังกำหนดให้มีการตรวจสอบสินค้าก่อนนำสินค้าลงเรือ จึงทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการค้า นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะแนวความคิดของระดับรัฐบาลที่พยายามเปรียบเทียบความสามารถและประสิทธิภาพการผลิตระหว่างไทยและฟิลิปปินส์ และแนวคิดของภาคเอกชนฟิลิปปินส์ที่มองว่าไทยพยายามทุ่มตลาดสินค้าราคาถูกไปยังฟิลิปปินส์ โดยสินค้าที่ประสบปัญหา ได้แก่ อิฐทนไฟ และกระฉก (สำนักเอเชียตะวันออก, 2547)

ประเทศสิงคโปร์

สิงคโปร์เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง การค้าระหว่างประเทศของสิงคโปร์นับเป็นปัจจัยที่สำคัญของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกิจการนำเข้าสินค้าจากประเทศหนึ่ง และทำการปรับปรุงหีบห่อแล้วส่งออกไปยังอีกประเทศหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจาก

สิงคโปร์เป็นตลาดที่เปิดกว้าง ประกอบกับมีความได้เปรียบ ที่เป็นศูนย์กลางทาง ธุรกิจ การเงิน การขนส่ง รวมทั้งยังเป็นเมืองท่าปลอดภาษีอีกด้วย สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ผลิตภัณฑ์น้ำมัน คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วน อุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์ไฟฟ้า โดยมีตลาดหลัก คือ สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย และญี่ปุ่น ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของสิงคโปร์ ได้แก่ เครื่องจักร อุปกรณ์ขนส่ง น้ำมันดิบและเสื้อผ้า โดยมีแหล่งนำเข้าที่สำคัญคือ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย และซาอุดีอาระเบีย (กองเอเชียตะวันออก, 2548)

การค้าระหว่างไทยกับสิงคโปร์ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2542-2546) มีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 357,037.08 ล้านบาท โดยไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้ามาโดยตลอดนับตั้งแต่ปีพ.ศ.2536 (ตารางที่ 14) ในขณะเดียวกันไทยได้มีการค้ากับสิงคโปร์คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 6.64 ของมูลค่าการค้ารวมของไทย หรือร้อยละ 36.86 ของมูลค่าการค้าระหว่างไทยและสมาชิกอาฟต้า สิงคโปร์จึงเป็นคู่ค้าอันดับ 1 ของไทยในอาฟต้า และมีการขยายตัวที่น้อยกว่าประเทศสมาชิกอาฟต้าอื่นๆ

โดยมีการส่งออกไปสิงคโปร์เป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 8.19 ของมูลค่าการส่งออกรวมของไทย หรือประมาณร้อยละ 41.99 ของมูลค่าการส่งออกไปอาฟต้า สิงคโปร์จึงเป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ของไทยในอาฟต้า อย่างไรก็ตามในการส่งออกได้มีการขยายตัวเฉลี่ยเพียงอัตราร้อยละ 6.62 ต่อปี และสำหรับสินค้าที่มีการส่งออกไปสิงคโปร์ที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ น้ำมันสำเร็จรูป แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องรับวิทยุ โทรทัศน์และส่วนประกอบ และมอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า

ทางด้านการนำเข้าที่ไทยนำเข้าจากสิงคโปร์มีสัดส่วนร้อยละ 4.97 ของมูลค่าการนำเข้ารวมของไทย หรือประมาณร้อยละ 30.28 ของมูลค่าการนำเข้าจากสมาชิกอาฟต้า สิงคโปร์จึงเป็นตลาดนำเข้าอันดับ 1 ของไทยในอาฟต้า อย่างไรก็ตามในการนำเข้าได้มีอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 5.16 ต่อปีเท่านั้น และรายการสินค้าที่มีการนำเข้ามาก ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ และน้ำมันสำเร็จรูป (ตารางที่ 15)

สำหรับในด้านการลงทุนนั้น สิงคโปร์เป็นผู้ลงทุนรายใหญ่อันดับ 2 ของไทย รองจากญี่ปุ่น การลงทุนสุทธิคิดเป็นมูลค่า 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นด้านอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และไฟฟ้า

ปัญหาและอุปสรรคการค้าระหว่างไทยกับสิงคโปร์ เนื่องจากสิงคโปร์เป็นตลาดเล็ก สินค้าไทยที่สิงคโปร์นำเข้าเพื่อใช้ในประเทศโดยตรงมีเพียงข้าว และผลไม้สด นอกนั้นจะเป็นการส่งออกต่อไปยังประเทศที่สาม นอกจากนั้นการที่สิงคโปร์ได้ขยายการผลิตและร่วมลงทุนในต่างประเทศ ทำให้สินค้าไทยต้องประสบปัญหาการแข่งขันกับสินค้าที่สิงคโปร์ไปลงทุนผลิตในต่างประเทศ รวมทั้งปัญหาทางด้านสุขอนามัยสำหรับสินค้าเกษตร เช่น สิงคโปร์ได้กำหนดปริมาณขั้นสูงของสารฆ่าเชื้อโรคในผลไม้สดที่นำเข้า และไม่อนุญาตให้มีสารตกค้างในเนื้อผลไม้ การกำหนดให้เนื้อไก่ และไก่แปรรูป รวมทั้ง เนื้อสุกรของไทยต้องได้รับการตรวจสอบ และอนุญาตจากหน่วยงานของสิงคโปร์ จึงจะสามารถส่งออกไปยังสิงคโปร์ได้ (สำนักเอเชียตะวันออก, 2547)